

Барот Бойқобилов

СЕН ТУҒИЛГАН КУН

Шеърлар

Балладалар

Достонлар

Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети
«ЁШ ГВАРДИЯ» нашриёти
Тошкент — 1979

310075

© Издательство «Ёш гвардия», 1979.

Социалистик Ватанни
шарафлар, шеъриятим,
Шеъриятим сенга бўлсин,
коммунистик миллатим!

Описание

Ш е ъ р л а р

МЕНИНГ ШЕЪРИЯТИМ

**Мен бир Ватан фарзандиман —
номи жаҳонга машҳур,
Кимки унга қўйса қадам —
кўнглига бўлур манзур.
Бу — Лениннинг Ватанидир,
СССР аталган диёр,
Бунда барча миллат тенгу
барча халқлар бахтёр.
Бунда мағрур қанот ёзар
социалистик ҳуррият,
Революция наърасидай
бонг урар зўр шеърият.
Шоирларин юрагида
Маяковский овози,
Коммунистик келажакка
жўрдир шеърият сози.
Менинг янгроқ қалбимда ҳам
шу саз дилбар тори бор,
Минг оҳангда куйлагувчи
шеърият дутори бор.
Мунгли оҳанг ётдир мангу
бу дуторнинг торига,
Маяковский тимсол бўлиб,
токи умрим борица
Социалистик Ватани
шарафлар. шеъриятим,
Шеъриятим сенга бўлсин,
коммунистик миллатим!**

1 9 7 6.

СЕН ТУҒИЛГАН КҮН

**Бүгүн сенинг тўйинг, онажон!
Бүгүн қалбим сиғмас кўкракка.
Боғлараро ўқиб бир дoston
Мен учаман бүгүн юксакка.**

**Тупроғингни суртиб кўзимга,
Бола каби сени қучаман.
Шодлигимдан келмай ўзимга,
Булоғингдан эйлол ичаман.**

**Оромимни йўқотиб тамом,
Дилбар қўшиқ излайман сенга.
Шу қўшиққа меҳрим этиб жам
Қалбим билан сўзлайман сенга.**

**Баҳорлардан териб гүлдаста
Сен турибсан қаршимда масрур.
Меҳринг этиб жонга пайваста
Кўзларингдан қалбга оқар нур.**

**Ун беш оға-ини, меҳрибон,
Бир онанинг фарзанди мисол,
Шифо топиб Ленин меҳридан,
Гулшанаро кўргузур жамол.**

**Муборакбод этгали бари,
Бүгүн келмиш сенинг қошингга.
Ва чарх уриб қалблар каптари,
Жавоҳирлар сочмиш бошингга.**

**Мен қошингда этгали таъзим,
Талпинаман тўлқинлараро.
Юзларимда ўйнаб табассум,
Кўзларимда чақнар шарора.**

**Сендан бахтин топган одамлар
Қутлуғ номинг ҳар кун қилур ёд.
Бүгүн бари айтишиб алёр,
Қўшиқ билан сени қилур шод.**

**Мен ҳам сенга азалдан ошиқ
Бўлган битта жигарпорангман.
Мен ҳам сенга дилбар бир қўшиқ
Айтмоқ бўлган азиз болангман.**

**Қўшиқ излаб кездим шул сабаб,
Зарафшоннинг қирғоқларида
Мармар тонгни кутдим саҳарлаб,
Самарқанднинг гул боғларида.**

**Кенагаснинг толедан шод
Шоирона хаёлга толдим.
Юлдузлардан тинглаб муножот
Қўшиқ айтиб чорбоғда қолдим.**

**Сен бўлмасанг, эй, азиз Ватан,
Қўшиқ айтмоқ бўлмасди раво.
Сен бўлмасанг, бу етти иқлим
Кўринарди нўзимга қаро.**

**Сен бўлмасанг дунёда агар
Келмас эди дунёга халқим,
Ўзбек халқи бўлмаса агар
Мени ўзбек деяр эди ким!**

Сен халқимдай ақлу зақоли
Ва халқимдай жуда қадимсан.
Бошга тушган жангу балони
Халқим билан енгган заминсан.

Азиз бошинг етиб қуёшга,
Омон бўл, эй, пахтакор ўлкам.
Тўйинг билан сени қутлашга
Қўшиқ битдим, бахтиёр ўлкам.

Ўзбекистон, эй, менинг қалбим,
Севгисиз қалб бўлмагай асло.
Бахтим борки, севгингдан ҳеч ким
Юрагимдан этолмас жудо.

1964—1974

ҚУЁШЛИ КАРВОНЛАР

**Кўзлашиб Коммуна қасрини,
Сафарга отланди карвонлар.
Лениннинг бунёдкор наслини
Чорлади, энг буюк армонлар.**

**Ол байроқ товланиб қўлларда
Нигохлар уфққа қадалди.
Зафарга умидвор йўлларда
Карвонлар дарёси чайқалди.**

**Ҳайқириб армонлар тулпори
Келажак боғига қўйди от.
Шафақдай музаффар шиори
Нурига йўғрилди коинот.**

**Армонлар юзидан табассум
Гавҳари сочилди борлиққа.
Ҳаётни этгали у масъум
Тароват бахш этди ер-кўнқа.**

**Кишвари оламининг тахтида
Фарзанди башарни қутлади.
Куч-қудрат берди-да, аҳдига,
Энг буюк сафарга йўллади.**

**Она юрт қалбидан ҳаяжон
Отилди мисоли фаввора.
Завқига тор келса океан,
Кўзида — қуёш бир шарора.**

**Карвонлар қадамин бонгидан
Қонига кезади пўртана.
Унинчи беш йиллик тонгидан
Оламга йўллади кўрмана.**

**«Каттакон карвонга — катта йўл» —
Янгради ўзбекининг мақоли.
Қардошлар беришиб қўлга-қўл,
Қуёшдек жилмайди иқболи.**

**Катта йўл бошида карвонлар,
«Самара ва сифати»— шиори.
Олға дер коммунистик сарбонлар,
Пўлатдек тобланган қарори.**

**Карвонлар занг урган қўнғироқ
Тоғларни уйқудан уйғотди.
Қалбида ёқди-да зўр чироқ
Тилсимлар зулматни йўқотди.**

**Дашту чўл қўйинга қўл солиб,
Бер, деди хирмонлаб донингни.
Тайгага пўлатдан йўл солиб,
Оч, деди нефтга бой конингни.**

**Тюмену Сургутни ардоқлаб,
Жаҳоний минбардан берди сўз;
Саян ГЭС ёнсин деб чарақлаб,
Енисей узатди нону туз.**

**Тоғларни кўтарсин деб елканг,
БАМга бахш этишди парвозни.
Зарбдор жабҳада ур деб занг,
Оёққа турғазди КаМАЗни.**

**Карвонлар қадами теккан ер
Гул бўлур, қолмагай биёбон.
Навқирон шаҳарлар тикланур,
Ҳаловат қасрида яйрар жон.**

**Беш йиллик режалар кўзгуси
Музаффар тоғида ярқирар.
Бағрида карвонлар орзуси
Ойнакўз булоқдек шарқирар.**

**Заминга ёзилур тоғ бўлиб,
Чўнг 9.000.000 рақами!
Пахтакор кўнгли ҳам чоғ бўлиб,
Кашф этар зарбдор оламини.**

**Сирдарё чироғи парпираб,
Хонаи хуршиддан бўлмас кам.**

**Қизилқум қўйнига сув тараб,
Қаҳқаҳа уради Аму ҳам.**

**Бунёдкор Ваташим қўйнида
Ижодий, зўр меҳнат гуркурар.
Ишчию олимнинг ўйида
Самара дарахти қулф урар.**

**Жаранггос бонг уриб карвонлар,
Ҳайратда қолдириб оламни,
Қалбида қуёшли армонлар,
Мардона ташлашиб қадамни,**

**Истиқбол уфқини кўзлашиб,
Куйлашар жангоар қўшнқлар
Ва буюк зафардан сўзлашиб,
Кремлга — Съездга ошиқар!**

1 9 7 6

‘

БУЛОҚ ҚУШИҒИ

Баланд тоғлар масканим,
Мен — ернинг сирдошиман.
Қиссам узоқдир маним,
Мен — ҳаётнинг бошиман.

Бошимдаги чинорнинг
Тўрғайига ўхшайман.
Кўнглида дарди борнинг
Қалбига завқ қўшгайман.

Менда юзин ювса ким
Паридай сулув бўлгай.
Сочлари толим-толим,
Оҳудайин қув бўлгай.

Мен кулиб боқсам агар,
Дунё тўлади гулга.
Мен боладай бахтиёр,
Ғамим йўқдир кўнгилда.

Мен ва тоғлар бўлмаса
Соққа каби бўлур ер,
Борлиқ қуриб, ел-сабо
Боғлар аро эсмасдир.

Баланд тоғлар масканим,
Мен — ернинг сирдошиман.
Қиссам узоқдир маним,
Мен — ҳаётнинг бошиман.

1969

МИНГБУЛОҚ

**Мингбулоқнинг қошида
Тоғлар мангу соябон.
Гул унади тошида,
Бошида мармар осмон.**

**Чинорлари минг йилдан
Сўйлар ажиб ҳикоя.
Ғубор кетиб кўнглидан,
Завқинг билмас ниҳоя.**

**Мингбулоқ вижирлаб
Олқиш ўқир одамга.
Ер бетига қўйиб лаб,
Кулиб боқар оламга.**

**Гуллар қилганда ханда
Кўрар ўз жамолини.
Бўлиб хаёлга банда
Унутар камолини.**

**Чинорлар бутоғида
Булбули ўқиб дoston.
Қалби ер қулоғида,
Кўзида тоза осмон.**

**Сувларидан ичса ним,
Дардга чалинмас юз йил.
Юзда ўйнаб табассум,
Ризқи бўлур мўлу кўл.**

**Мингбулоқнинг қошида
Тоғлар мангу соябон.
Гул унади тошида,
Бошида мармар осмон.**

1970

ТОҒЛАР НИДОСИ

**Устун бўлиб осмонга
Ер узра тикладик қад.
Қалбимиз ўхшар конга,
Бизда бойлик беадад.**

**Бир маҳаллар қалбимиз
Ўхшарди худди музга.
Унутилиб қолдик биз,
Ҳеч ким илмасди кўзга.**

**Инсон деган улўғ зот
Ҳолимиз сўрди бир кун.
Айлаб кўнглимиз обод,
Ўзи ҳам бўлди мамнун.**

**Бойликлар дунёсини
Тўқдик унинг олдига.
Ва қуёш зиёсини
Кўрдик оташ қалбида.**

**Ким қўйса бизга қадам
Қушдай яйраб кетади.
Олиб бир дунё илҳом
Қўшиғу шеър битади.**

**Бизда, дўстлар, нур, ҳаво,
Зилол сувлар мўлу кўл.
Минг йиллик дардга даво —
Толиб, яйрар ҳар кўнгил.**

1971

**Ургутда тоғлар аро
Гулбоғ деган қишлоқ бор.
Ҳуснига бериб оро
Қуёш термулар ҳумор.**

**Ойна кўзли булоқлар
Унда қўшиқ тўқийди.
Шалолалар, ирмоқлар,
Тоғ китобин ўқийди.**

**Мингга кирган чинорлар
Соябондир бошида.
Чўққида оппоқ қорлар
Жилмаяди қошида.**

**Узум, олма, анори,
Ёнғоғи элга манзур.
Уриги — юрт виқори,
Ноки оламга машҳур.**

**Одамларни нигоҳи
Юлдузларни кўзлайди.
Сухбат қилсангиз гоҳи
Боғ илмидан сўзлайди.**

**Болалари шўх, қувноқ,
Қалби ўхшар булоққа.
Қўллари бўлиб қадоқ
Чирой берар Гулбоққа.**

**Осмон гўзал, мусаффо.
Чор атрофда юксак тоғ.
Мармар сув, тоза ҳаво
Кўнгилларни этар чоғ.**

1972

ТОҲИР ЧИНОРИ

**Ургут — чинор макони,
Тоғли бир диёр эрур.
Узум, олманинг кони,
Боғли бир диёр эрур.**

**Тоғларининг бошида
Эриб ётар мангу қор.
Чинорларин қошида
Кезиб юрар навбаҳор.**

**Қоялардан шалола
Сакрар мисоли жайрон.
Чўққилардан гул-лола
Оламга боқур ҳайрон.**

**Дарани айлаб бедор
Вағиллайди Ургутсой.
Тоғларда ўқиб алёр
Парвоз қилар бургутсой.**

**Бургутсой парвозида
Далаларнинг меҳри бор.
Ургутсой шўх созида
Юракларнинг сеҳри бор.**

**Чинорлар ўрмонини
Кеча-кундуз олқишлаб,
Тоғликлар достонини
Бир чинорга бағишлаб,**

**Сой вағиллаб соз чалар
Тўлқинлар бешигида.
Борлиқ олам нозланар
Бу сойнинг қўшигида.**

**Бу қўшиқда ишқ, вафо
Этилади тараннум
Ва жонланиб бир лавҳа
Этар ўзига мафтун:**

Тоҳирин излаб Зухро
Сой бўйида ёлворар.
Сандиқ ичида гўё
Тоҳири оқиб борар.

Сандиқни тутай деса,
Афсус, қўли етмайди.
Кошки, бир одам бўлса,
Тезроқ уни тутсайди.

Сандиқни тутолмасдан
Сочларинин юлар ү.
Қирғоқдан кетолмасдан
Кўзларинин юмар ү.

Бир вақт унутиб ўзин
Кетай деганда ҳушдан,
Зўрға очди-ю, кўзин
Огоҳ бўлди бир, тушдан.

Қадди расо бир чинор
Турар эди қошида.
Кўркидан балқиб виқор,
Ҳумо қўниб бошида.

Тилга кирди-ю, чинор:
«Тоҳирингман мен», деди.
«Ишқингга бўлиб ёдгор
Соҳирингман мен», деди.

Зухро йиғлаб Тоҳирин
Оёғига йиқилди.
Кўрди-ю, ёр дийдорин
Кўз ёши булоқ бўлди...

Тоҳир чинорин ҳамон
Пойида қайнар булоқ.
Ишқ туфайли икки жон
Висолга етмиш шундоқ.

УРГУТСОЙ ЁҚАСИДА

Чорчинорда кезаман шодмон,
Чўққиларга термуламан лол.
Бошим узра ложувард осмон,
Борлиқ мендай суради хаёл.

Шаршаралар шовуллар бедор,
Кўтаргандай дарани бошга.
Дардларини қилгандай изҳор
Сув уради бошини тошга.

Файласуфдай хаёлкаш чинор,
Бўлоқ розин тинглар бошида.
Гул васлига бўлиб интизор
Нола айлар бўлбўл қошида.

Сой бўйида тоғ қизи каби
Сочларини ювар мажнунтол.
Титрагандай севинчдан лаби
Сув тагида жимирлар ҳилол.

1969

МИРЗАЧУЛ ҚАҲРАМОНЛАРИГА

**Зангори уфқларда
Осмон билан туташиб,
Мовий уммон сингари
Мавжланади пахтазор.
Лаби чанқоқ ер билан
Оби ҳаёт талашиб,
Дарё етаклаб келмиш
Мирзачўлга пахтакор.**

**Чўлга дармон бағишлаб,
Ғўзаларга бериб жон.
Қуёшга юзин тутиб
Жимирлайди бу дарё.
Тоғларни елиасида
Кўтаролган қаҳрамон,
Эгатларда сув тараб,
Яшарсин дер бу дунё.**

**Пахтазор мавжларида
Уйнаган нурми, сароб!
Чўл қувган баҳодирлар
Лочинми ё қарчиғай!
Дарё ичра балқиган
Қуёшми ё моҳтоб!
Бу дарёни забт этган
Кимлар ўзи ҳар қалай!**

**Субҳи сабо варақлаб
Кетди чўлнинг китобин
Оташ бўса олгали
Ғунчаларга қўйди лаб.
Иигирманчи йилларда
Тинглаб Ленин хитобин,
Озод инсон от сурди
Чўл қўйнига эрталаб...**

**Дарё ҳамон мавжланар,
Мен эса қирғоғида,
Йиллар кареони ўтар**

Кўз олдимиздан пайдар-пай.
Мирзачўлдай жаннатнинг
Оромижон боғида
Самарқанд фарзандига
Азиз дўстлар тутар май.

Ҳаёт нафаси келар
Асрий даштлар бағридан,
Қуш учганда қаноти
Синмас энди бу чўлда.
Дахтакор тутиб олган
Сирдарёнинг баридан,
Одам юрса оёғи
Куймас энди бу чўлда.

Мирзачўл жамолига
Бўлиб қолиб маҳлиё,
Навбаҳор кезиб чиқдим
Бу диёрни лиёда.
Пахтакор камолига
Дилдан ўқиб мадҳия,
Чўпни гул қилган элдай,
Умрим бўлди зиёда.

Тахтиравон кўчалар,
Оқ мрамардай бинолар,
Қишлоғу шаҳар менинг
Ақлимни олди, дўстлар.
Қошпардаги ўсма-ю,
Қўлга қўйган хиналар,
Ғўзалар ҳуснин кўриб,
Қувонмай нетсин кўзлар.

Октябрнинг қуёши
Кулиб боқмаса агар,
Келтириб ҳам бўлмасди
Бу лавҳани таёлга.
Мирзачўлмас, келмасди
Ҳатто қалбларга баҳор,
Табиат ачинмасди
Дилдаги аянч ҳолга.

Мана, Гулистон узра
Бахт қуши қилар парвоз,
Совет Ўзбекистонин
Қалбида эрк қуёши.
Қадим она-ерига
Пахтакор берар пардоз,
«Оқ олтин» хирмонидай,
Кўнка етгандир боши!

Дўстлик дарахти бунда
Гулга киргандир қийғос, 6
Сирдарё куйлаб оқар
Мирзачўл қўшиғини.
Гўзаллик масканида
Фарҳод каби айтдим роз,
Ширин учратиб қолди
Бу элда ошиғини.

Эй, илҳомбахш Мирзачўл,
Сенинг элинг сингари
Жаҳон халқи яшаса,
Дўст-қадрдон ва иноқ.
Ҳар гўшада яшнаб гул,
Чарх уриб Эрк каптарн,
Дунё жаннат бўларди,
Бўлар эди боғу роғ.

1974

ПАХТАЗОРГА КЕЛ

Муқаддас кўксини тутиб қуёшга,
Бир дунё бойлигин кўтариб бошга,
Не-не хазинага жоймиш она ер,
Оппоқ дастурхонин ёймиш она ер.
Она ер дудоғи тонгдай оқариб,
Деҳқон меҳнатидан кўкси қабариб,
Хина қўйгандайин бармоқларига,
Жавоҳир тўлдириб чаноқларига,
Чаноқлар хандаси сиғмай оламга,
Пахтасин узатар азиз одамга.

Одамлар саҳардан оқшомга қадар,
Одамлар зафардан боғлашиб камар,
Етти ёшидан то етмиш ёшгача
Пахта теримида бугун бошқача.
Йигитлар ғайрати дарёдай тошқин,
Бургут кўзларида чақнайди ёлқин.
Муддат унутилган қизлар пардозин,
Висолга ошиқмас, бунга ҳам розин.
Майли, висол чоғи кечиксин бу гал
Эрта ваъдалари ўринлар тугал.

Пахтазорга уйин кўчирган одам,
Пахтазорга ўйин кўчирган одам.
Баъзида тинглолмай қўшиқ-яллани,
Оналар унутиб баъзан аллани,
Баъзан совуб қолар чоллар чойи ҳам,
Пахтазор қўйнига қўйганда қадам.
Неварасин олиб, кампирлар бугун
Тўйдан қайтган каби пахтадан тугун —
Кўтариб бошида, борар хирмонга,
Бир лаҳза тин бермай осуда жонга.

Довругин таратиб бутун ўлкага,
«Оқ олтин» сандиғин олиб елкага,
Юлдуз чаноқларга аста тутиб лаб,
Машина сузади эгат оралаб.
Марду майдон ёшлар ўлтирар рулда,
Теримнинг тақдири чиндан ўларда.

Уларда тонналар сўнгсиз карвони,
Карвонки, пахтанинг юксак хирмони.
Машина — деҳқонга бўлдию қанот,
Пахтакор эл аро қозонолди от.

Зангори кемада минглаб паҳлавон,
Мирзачўл қўйнида урмоқда жавлон.
Шеробод даштида юз-юзлаб лочин
Жайхун тўлқинига ёзиб қулочин
Чавандоз сингари ўйнатмоқда от
Ва зафар тоғида ёзмоқда қанот.
Кумуш пахтазорнинг чин сирдошлари,
Тўрсундай, Маннопнинг чўнг издошлари,
Мен чиндан қойилман сўр'атингизга,
Микг раҳмат айтаман юракдан, сизга.

Муддат тарк этишиб шаҳарни бугун,
Шаҳарлик одамлар ҳашарда бугун.
Станок ёнида турган ишчи ҳам
Бугун пахтанор-ла ҳамфиқру ҳамдам.
Олиму шифокор унга ҳамдастдир,
Шоир руассом-ла қалби пайвастдир.
Сўхбатнинг авжи ҳам далада бугун,
Дарёлар мавжи ҳам далада бугун.
Қўшиқ ҳам, оҳанг ҳам, куй ҳам далада,
Ошиқ ҳам, маъшўқ ҳам, тўй ҳам далада.

Далада «Муножот», «Савти наво» ҳам,
Далада садоқат, ишқу вафо ҳам.
Қалбингга қўшиғу севги ёр бўлса,
Қалбингда пахтанинг ишқи бор бўлса,
Ҳаёт завқи жўшган пахтазорга кел,
Тўйингга тўй қўшган пахтазорга кел!

1962 — 1975

БАХТИЁРЛАР ҚУШИҒИ

**Тоғ тоғ билан учрашмас,
Учрашар дўст дўст билан.
Ўзбек, мўғул чамбарчас
Дўст тутинган рус билан.**

**Гўё икки дарёда
Дўстлиги — олтин кўприк.
Зиё сочиб дунёга
Боқар мисли кўз-киприк.**

**Бундай дўстлик қадимда
Ҳатто тушга кирмаган.
Қонга ботган заминда
Элни қўллик чирмаган.**

**Октябрнинг қуёши
Сочди дўстлик нурини.
Кўнка етди эл боши
Бахтли қуриб умрини.**

**Уша нурдан баҳраманд
Шарқда мўғул эли ҳам.
Тақдирин қилиб пайванд
Биз-ла ташлайди қадам.**

**Тоғ тоғ билан учрашмас,
Учрашар дўст дўст билан.
Ўзбек, мўғул чамбарчас
Дўст тутинган рус билан.**

1968

СУРАТ ҲАҚИДА БАЛЛАДА

(Г. Зинченкодан)

Болалик... Ёдимда бир сурат ҳамон —
Ўзбек жангчисининг менга ҳадяси:
Саҳрода нортўя кезар беармон,
Саратон тигида унинг сояси.

У чизиб берарди менга кўп сурат:
Бозор ва чинорлар, оқимтир Чотқол
Ҳам бизга кўзада сўт берган чолга:
— Раҳмат,— дерди,— раҳмат Сизга, оқсоқол.

...Днепр бўйида бўлди ярадор,
Рассомни кўтарди энди лазарет.
У менга қон томган суратни ёдгор —
Қолдириб, ёзбди: «Шаҳримдир Тошкент!»

Шундан буён менга яқин бу шаҳар,
Номини эшитсам, яйраб кетар жон.
У менга ҳаёлий бўлиб кўринар,
Тошкент — дўстлик шаҳри,
Тошкент — бир бўстон!

Мана, Ўзбекистон пойтахтидаман,
Афсонавий Тошкент — обод ва маъмур.
Меҳмондўст ўзбеклар қалб тахтидаман,
Очиқ чехралардан ёғилади нур.

Бозор. Бунақасин кўрмадим ҳануз —
Табиат, меҳнат ва талант инъоми!
Анвои мевалар, қовун ва тарвуз,
Шовқини лол этар ҳар бир одамни.

Андижон анжири, Бухоро гази,
Фарғона атласи бунда мужассам.
Тошкент —

Ўзбекистон қалби, даҳоси,
Қардош шаҳарларга оға ва ҳамдам.

**Шаҳарга табиат солганда ларза,
Янграганда «Тошкент» сўзи бонгсимон,
Қалб кўрини берди сенга Россия
Ва қадднинг ростладинг мисли паҳлавон.**

**Пахта жамолида қуёш кўринар,
Фавворалар — қийғос очилган чаман.
...Қутлуғ қонли сураат тушимга кирар —
«Меннинг Тошкентим!» деб бзурман қалбдан!**

**Тошкент — Чернигов.
1974, октябрь.**

МУБОРАКБОД

Пахтакор дўсту ўртоқлар,
улкан хирмон муборак,
Довруғингиз бўлди дoston,
шарафу шон муборак!
Кўриб зафар байроғини
тонг билан йўндим қалам,
Неча ойлаб кутганим зор —
катта қарвон муборак.
Марказком бўлиб раҳнамо,
Саркотиб берди мадор,
Беш миллион уч юз мингга
содиқ сарбон, муборак.
Тоғ қаддини дол айлагай
сизлар чеккан заҳматлар,
Ёмгиру қор, дўл қор қилмас
марду майдон, муборак.
Тошкент, Сурхон, Жиззах менга
Самарқанд янглиғ азиз,
Қашқадарё, Қорақалпоқ,
ғолиб Анжон муборак.
Эй, Фарғона деҳқонлари,
қамчи босинг тулпорга,
Сирдарё от қўйиб келар
марра томон, муборак.
Элнинг метин елкасидан —
ағдарилди гўё тоғ,
Эркин нафас олур бүгун
бободеҳқон, муборак.
Сизга юрак олқишларим,
Қуёшдек балқишларим,
Куй, қўшиқдан кўнгли сархўш
азиз инсон муборак.
Энди катта тўйлар бўлур,
навбат келди, чавандоз,
Эгарлагин тулпорингни,
сенга майдон, муборак.
Эй, Созанда ,чал созингни,
куйга тўлсин бу олам,

**Бутун элнинг тўйидир бу,
музаффар он, муборак.
Манглайингдан тўкилган тер
унди ердан дур бўлиб,
Кел, қўлингдан ўпай сенинг,
Ўзбекистон, муборак!**

1 9 7 6

ЯНА КЕЛДИМ СЕНГА, РИМ

**Беш денгизни ошиб яна
Йўқлаб келдим сени, Рим.
Тибр каби тошиб яна
Кутиб олдинг мени, Рим.**

**Ланг очдинг-да, дарвозангни
Пешвоз чикдинг йўлларимга.
Достон қилиб овозангни
Нон-туз тутдинг қўлларимга.**

**Бир туз тотган ерга қирқ кун
Салом бермак — удум бизга.
Нону тузинг шунинг учун
Муқаддас деб суртдим кўзга.**

**Уч йил бурун тузинг тотиб,
Боққан эдим сенга ҳумор.
Тарихингдан ўйга ботиб,
Кезган эдим тунлар бедор.**

**Бугун яна меҳринг қўмсаб,
Қадам қўйдим тупроғинга.
Дийдорингдан кўнглим юмшаб,
Отилдим мен қучоғинга.**

**Сенда қолган насибамни
Узатдинг-да, икки қўллаб,
Тинглаб ўтли қасидамни
Пешонамни қўйдинг силаб.**

**Қабул айла, сенга тенгдош
Она шахрим саломини.—
Юрагимга мангу сирдош
Самарқанднинг каломини.**

**Бу калом бир зийнат эрур
Навойининг ашъорига.
Шуҳрат тожин эҳсон этур
Ғафур Ғулом диёрига.**

**Ўзбекистон тожнга ул
Чашми гавҳар эрур ноёб.
Бу тил бирлан бутун бир эл
Қалбидан жой олган офтоб.**

**Уша офтоб эиёсини
Килригимда олиб келдим.
Унинг меҳри гиёсини
Қорачигга солиб келдим.**

**Бу эҳтиром — сенинг буюн
Фарзандларинг даҳосига.
Ўзбек отлиқ элда суюк
Дилбандларинг закосига.**

**Бошим эгиб, турибман шод
Остонамда, эй кўҳна Рим!
Мени сийлаб, кийгиздинг бот
Апенниндан бир дафна, Рим!**

**Рим,
1976**

ЭГИЗАКЛАР

1

**Бизнинг бахтли замонда,
Ургут деган томонда
Яшаркан икки бола,
Икки қувноқ шалола,
Оти Ҳасан-Ҳусанкан,
Доим ясан-тусанкан.**

2

**Бўстон деган қишлоқда,
Ойна кўзли булоқда,
Қорли тоғ этагида,
Азим чинор тагида.
Мен билан Ҳасан-Ҳусан
Сўхбат қурди завқ билан.**

3

**Иккови ҳам шўх экан,
Қишлоқда тенг йўқ экан.
Ғапин тугатмай Ҳасан,
Илиб кетаркан Ҳусан.
Бир-бирига бермай ғап,
Бўлишмасди ҳеч ўсал.**

4

**Каттароқ экан Ҳасан,
Кичиироқ экан Ҳусан.
Кичиклигин лек Ҳусан
Олмас эди сира тан.
Мен сендан каттаман, деб,
Турарди кўкрак кериб.**

5

**Ҳасан жўжахўроздай,
Қаддини ростлаб гоздай,
Бўйингни ўлча, дерди.
Мен сендан катта, дерди.**

**Мен бир энлик баландман,
Билсанг сенинг акангман.**

6

**Ҳа, сен менга аками!
Айтинг-чи, сиз амаки.
Мен каттами ё Ҳасан!—
Дерди ўжарроқ Ҳусан.
Ҳасан катта десам гар,
Ҳусан мендан ўпкалар.**

7

**Ҳасан катта ё Ҳусан,
Ҳусан катта ё Ҳасан!
Отлари айтиб турар,
Усиб, чинордай бўлсин
Ва юртни қойил қилсин!**

1 9 7 6

ПАХТАКОР ФАРЗАНДИ

**Пахта учун кураш кетар
Бизнинг буюк ўлкада,
Кураш билан кунлар ўтар
Пахтакор республикада.**

**Елкалари ер кўрмаган
Паҳлавонлар беллашар,
Зўр майдонда тинч турмаган
Мард инсонлар беллашар.**

**Бу курашда белни боғлаб,
Енг шимарган барча жон,
Пахтакорлик бурчин оқлаб,
Қучиб зафар, қучиб шон,**

**Довруғини қилиб дoston
Бир-бирини қўллашар,
Толалардан ясаб хирмон
Карвонларин йўллашар.**

**Бу курашда минг-минглаб мард,
Ўт юракли баҳодир,
Майдон ичра бўлиб жўмард,
Тоғни йиғмоққа қодир.**

**Бу курашда бутун бир эл,
Бутун ўлка сафарбар.
Қовуштириб турса ким қўл
Эл унга солмас назар.**

**Сўнгги чаноқ, сўнгги тола
Бўлмасин дея лайхон,
Қор тагида қилиб нола,
Қолмасин деб бағри қон.**

**Ишчи-ю, зиёли ҳам
Пахтакор-ла ҳамдамдир
Ва жонига бўлиб малҳам,
Барча собит қадамдир.**

**Студентлар бу курашда
Олиб кетар улоқни.**

**Уқувчилар бир қарашда
Кўзлай олур чортоқни.**

**Бу курашда сафарбардир
Пионер авлоди ҳам.
Кўзларида ўт ёнадир
Пахтакорга бериб ёрдам.**

**Пионерлар яхши билур
«Оқ олтин»нинг қимматин.
Меҳнати юрт нақши бўлур,
Эл қадрлар қимматин.**

**У билади: пахтазорнинг
Багри тилсимлигини
Ва қўли гул пахтакорнинг
Аслида кимлигини,**

**Ваъдасига вафодордир
Бобо деҳқон-пахтакор.
Пахтакорли касбидан, ҳур —
Ўзбекистон бахтиёр.**

**Бир килоча «оқ олтин»и
Бир пуд олтин донга тенг.
Тоғ қилиб гар уйсанг уни
Ҳимолайдан бўлур чўнг.**

**Беш миллионлик зўр хирмони
Олти миллион пудлик дон.
Тандир-тандир ёпсанг уни
Ер юзига сиймас нон,**

**Шунинг учун пионерлар
Мардона ташлаб қадам.
Яна бир зўр беринг, дерлар,
Ёрдамдамиз бизлар ҳам.**

**Балли сенга, эй, пионер,
Эй, пахтакор фарзанди!
Сенга ҳалқим офарин, дер,
Эй, она юрт дилбанди!**

1976

(Н. Бараташвилидан)

ЮЛДУЗИМГА

Сен аччиқ қиласан кимга мунча ҳам!
Сен билан омадим ўнгидан иелмас.
На қилай шўр экан менинг пешонам,
Юлдузим, сен билан толейм кулмас.

Гар сени кўрмасам булутлар аро
Тақдирдан норизо, деб сен ўйлайсан.
Ёрқин умидлари бўлганми қаро
Гурбатда бу ғариб, деб сен куйгансан.

Ниноҳлаб қўйилган англиз иккимиз:
Мен учун сен мангу ҳаётбахш нурсан.
Зулматда йўқолиб кетсанг-да беиз,
Лек қалбим кўкида порлаб турурсан.

Шундай кун келади, тиниқ ва сокин,
На шамол эсади, на ёғар ёмғир.
Сен кундан чарақлаб сочганда ёлқин,
Олам, бу юлдузни кўрмагандим, дер.

1837

ЧАҚАЛОҚ

Йўрғакдаги чақалоқнинг
саси жуда ёқимтой,
Худди кўндан ерга тушган
илоҳий руҳ каби у.
Жаннатнамо бир нимани
чулдирайди ҳойнаҳой,
Волидасин қўлогини
жаранглатар шўх кулгу.
Ишонч билан яралгандир
болалигин дунёси,

Онажони енидадир
шул сабаб ул хотиржам.
Мўлтираган кўзларида
саодатнинг зиёси,
Агрофига назар солар
қўрқуа билмай сира ҳам.
Унинг учун ҳали ҳаёт,
муаммо эмас сира.
Туғилди-ю одамларни
қилди гўё қарздор:
Ҳамма бир-бир эгилмишдир
чақалоқ боши ўзра,
Токи гўдак толиқиб,
ўхлаб қолгунга қадар.
Кабутардай гўвранавер
маъсумгина чақалоқ,
Ўз тилингда сўзлайвергин,
тушунармиз тилингни —
Ҳали ёшсан, сўйлаб қолгин,
ўткинчи дунё бироқ
Ёлғон билан заҳарлаб
қўйгунича дилингни.

1839

О Н А

[Сонет]

**Минг рангда товланар она қўлида
Ўзбекистон гуллари.
Дур бўлиб сочилар она йўлида
Ўзбекистон гуллари.**

**Гунчадай лаб очар она дилида
Ўзбекнстон гуллари.
Чамандай қулф урар она элида
Ўзбекнстон гуллари.**

**Онани етаклар Доҳий қошига
Ўзбекистон гуллари.
Ер исин уфура эрк қўёшига
Ўзбекистон гуллари
Бахт тожин кийдирар она бошига
Улуғ инсон қўллари.**

1974

Ўзбекистон қучоғида
Чўққиларга уриб тўш,
Камол толиб эл боғида
Учиб юрар кумуш қуш.

Балладалар

КУМУШ ҚУШ

1

**Ўзбекистон қучоғида
Чўққиларга уриб тўш,
Камол топиб эл боғида
Учиб юрар кумуш қуш.**

**Кумуш қушнинг қанотлари
Момикқина, уқпардай,
Ушалиб ўй-ниятлари
Чарх уради каптардай.**

**Қулоч отиб юлдузларга
Ойни кўзлаб учади.
Ёғду сочиб кундузларга
Оқ тоғларни қучади.**

**Қучоғига олиб само
Эриқалайди субҳи шом.
Қанотига ёзиб нома
Қуёшга йўлпар салом.**

**Эртақларда нуйланмаган
Афсонадир кумуш қуш.
Достончилар куйламаган
Дурдонадир кумуш қуш.**

**Бу бир қушким, ўнлаб дoston
Камлик қилур и'ънига.
Қўшиқларга бахш этиб жон,
Жон бўлур эл жонига.**

**Бу бир қушким, олам аро
Ҳумо каби мўътабар.
Юрт ҳуснига бериб оро
Водийларга сочар зар.**

**Бу бир қушким, эл бошига
Кийдиради оптин тож**

**Ва ҳаётнинг наққошига
Бўлур авжи дилхирож.**

**Бу бир қушким, тахти зафар
Интизор қадамига.
Қутлуғ бўлсин дея сафар,
Мунтазир карамига.**

2

**Ўзбекистон қучоғида
Чўққиларга уриб тўш,
Камол топиб эл боғида
Учиб юрар қумуш қуш.**

**Қумуш қушнинг қўшиғини
Эл тинглайди маҳлиё.
Тонгда очиб эшигини
Йўлига сочар зиё.**

**Қўнгин менинг кафтимга деб,
Қошига чиқар пешвоз.
Бергин дея уйимга зеб,
Қумуш қушга айтар роз.**

**Қушнинг сеҳру имосидан
Тўш урар завқ наҳрига.
Кўзидаги жилосидан
Ут тушади қалбига.**

**Бахт тожини этар тўҳфа,
Қумуш қушни тутса ким,
Олам аро ғоят тўрфа
Калитин берар тилсим.**

**Шу тилсимни очган инсон
Бўлур тенгсиз бахтиёр,
Унда бордир туганмас қон,
Умри минг йилга пойдор.**

Кумуш қушнинг кўзларида
Порлар шодлик ёгдуси.
Тўлин ойдек юзларида
Балқир севган оҳуси.

Қуёш кулган манглайда
Ярқирар тахти иқбол.
Эл кўтарган танглайда
Бийрон тили мисли бол.

Юмшоққина оқ тўшида
Инсон қўлин изи бор.
Садафдан ҳам пок тишида
Умрзоқлик барқарор.

Бу на Семруғ, на Ёнар қуш,
На Турнадир ва на Ҳумо.
Булбул каби лек сайрар хуш,
Дил бўлур пок қилса имо.

Кумуш қушнинг пойқадамн
Теккан уй бўлур обод
Ва парпираб ҳаёт шами
Юракларни этур шод.

Хонадонга файзу шукуҳ,
Фаровонлик ёр бўлур.
Чеҳраларга ойдин бир руҳ,
Чарағонлик ёр бўлур.

Кулиб умр кошонаси,
Билмагай қайғу-ғамни.
Олтин бўлиб останаи
Узмагай эл қадамни.

3

Ўзбекистон қучоғида
Чўққиларга уриб тўш,
Камол топиб эл боғида
Учиб юрар кумуш қуш. .

**Кумуш қушнинг қарашидан
Оқаради тун бағри.
Кўзидаги оташидан
Оташланар кун бағри.**

**Чаноқларни этиб мафтун
Пахтазор оғушида,
Жилмаяди тонгда дуркун,
Қуёш балқиб тўшида.**

**Висолига элни чорлаб,
Очади қучоғини.
Чаноқларда дурдай порлаб,
Тутади дудоғини.**

**Ким қошига қўйса қадам,
Кўксини тоғ қилади.
Айлаб унга лутфи карам,
Кўнглини боғ қилади.**

**Қучоғида этиб ханда,
Ушалтирар орзусин.
Қолмагин деб ҳеч армонда,
Узатар нону түзин.**

**Чаман бўлар борки чаноқ,
Учиб ўтса кумуш қуш.
Чаноқларда қайнар бўлоқ,
Қучиб ўтса кумуш қуш.**

**Машиналар елкасида
Олтин сандиқ тебранар
Ва пахтазор ўртасида
Оппоқ тоғлар юксалар.**

**Сайилгоҳга ўхшаб кетар
Олтин кузда пахтазор.
Гўё борлиқ соврин тутар
От ўйнатса пахтакор.**

Ўзбекистон қучоғида
 Чўққиларга уриб тўш,
 Камол топиб эл бағрида
 Учиб юрар кумуш қуш.

Кумуш қушнинг лараозини
 Эл кузатар шодумон.
 Тинглаб дилбар овозини
 Тугён қилар танда жон.

Кумуш қушнинг қанотида
 Порлар зафар номаси
 Ва оромбахш бивётида —
 Пахтакор муддаоси.

Бу қуш шундай ажиб қушким,
 Мадҳи сизмас жақонга.
 Бу қуш шундай нажиб қушким,
 Бахт келтирар инсонга.

Бу қуш қўнса эл муроди
 Ҳосил бўлур чинакам.
 Пахтакорлар мард авлоди
 Бахтига бўлур ҳакам.

Бу қуш қўнса, она-Ватан,
 Оёғига сўяр қўй!
 Садқа дея жон бирла тан,
 Элда қилар катта тўй!

Бу кумуш қуш — ҳосил қуши,
 Парвози жуда баланд,
 Укпар каби олпоқ тўши
 Юксак тоғларга пайванд.

Бу кумуш қуш — ҳосил қуши,
 Парвозига жон фидо.
 Пахтамининг олтин кўшки
 Тахтига қўнган ҳумо.

**Бу кумуш қуш — ҳосил қуши,
Она тупроқ неъмат.
Пахтакорнинг юртга ишқи,
Таги олтин меҳнати!**

**Бу кумуш қуш — ҳосил қуши,
Бахт қушидир бегумон.
Она ерга тегса тўши,
Армонсиз Ўзбекистон!**

1975

ҒАЛАБА ҚҰШИҒИ

**Қўйганимда саккизга қадам,
Кулиб боқди қуёшли олам.**

**Нурларидан кўзим қамашиб,
Парвонадай ёғду талашиб.**

**Мен ўзини бағрига отдим,
Маъюслигим тамом йўқотдим.**

**Завқим уммон каби чайқалди,
Еру кўкка сиғмайин қолди.**

**Юрагимда мавж урган дарё
Тўлқинида чўмилди дунё.**

**Кўзларимга яна ҳам кўркам
Кўринди бу наврўзи олам.**

**Табиатнинг кўҳликлигидан,
Қир-адирнинг кўм-кўклигидан.**

**Дилда ажиб ҳислар қўзғалди,
Сеҳри бутун хаёлим олди.**

**Тоғлардаги ол лолаларда,
Шувиллаган шалолаларда**

**Табиатнинг бор томошаси,
Кезар эди баҳор нашъаси.**

**Булоқларнинг қирғоқларида,
Чинорларнинг бутоқларида**

**Булбуллар ҳам қуриб ошнён,
Куйлар эди ўша кун хушхон.**

**Уша куннинг қутлуғ знёси,
Саодатли сарин сабоси**

**Менинг мурғак оҳуларимни,
Кабутардай туйғуларимни**

**Бешигида аллалаганда
Ва бошимни силаганида,**

**Одамларнинг кўзларида ҳам,
Табассумли юзларида ҳам**

**Шодлик рамзин кўриб қувондим,
Қувондим-у, оташда ёндим.**

**Радионинг карнайидан ҳам,
Акам чалган шўх найидан ҳам,**

**Кенагасда худди ўша тонг
Таралганди ажиб бир оҳанг.**

**Жигари қон бўлган аёллар,
Кўнглини ғам ўртаган чоллар**

**Дол қаддини гоздайин тутиб,
Жон қулоғи билан эшитиб**

**Ғалабанинг овозасини,
Ланг очишди дарвозасини.**

**«Суюнчи!» деб қўни-қўшнига,
«Суюнчи!» деб оға-инига,**

**«Суюнчи!» деб бопалар гўжгон
Юғурарди ўйма-уй шодон.**

**Кўкаламда ҳамқишлоқларим,
Қийқиришиб дўст-ўртоқларим,**

**«Омон-омон» бўлди дегани,
«Уруш тамом» бўлди дегани,**

**Кечагидай ёдимда бугун,
Кўз олдимдан ўтар ўша кун.**

**Кўкрагида орден порлаган
Ва қошига элни чорлаган.**

**Днепрдан сузиб ўтганлар,
Қони билан мактуб битганлар,**

**Варшавада бир қўли қолган,
Бир оёғи жангда йўқолган**

**Қўлтиқтаёқ тутган аскарлар,
Прагадан ўтган аскарлар,**

**Будапештни озод этганлар
Ва Дунайдан ҳатлаб ўтганлар,**

**Софияда топиб дўст-ўртоқ,
Рейхстагга қадашиб байроқ**

**Мардлигига ҳайкал қўйганлар,
Она юртин жондан суйганлар**

**Кўчаларни тўлдириб шодмон,
Куйлашгани ёдимда ҳамон:**

**«Эй, она юрт! Эй, азиз Ватан!
Душманингни иўмдик бенафан.**

**Сен орзиқиб кутган чоғ иелди,
Гўё чўлга чаман боғ иелди,**

**Йўлларига солгин поёндоз,
Келаётир жангчи чавандоз,**

**Фарзанд меҳрин кўнглига жойлаб,
Тошкесарда йўлни пойлаб,**

**Онажонлар нутинг бахтиёр,
Қайтаётир сиз кутган шунқор**

**Тезроқ, пўлат сандиқни очинг
Ва йўлига тангалар сочинг.**

**Шоҳи рўмол ўраб келинлар
Ерни қутлаб, яйраб мулинглар.**

**Бу кун сизга атлас ярашар,
Бу кун ҳамма сизга қарашар.**

**Белакайлар, миниб хианч от,
Катта йўлни қилингиз обод!»**

**Ҳамқишлоқлар, бугун айёмдир,
Ватан шодлини майига жомдир.**

**Ғалабанинг қўшиғин кўйлаб,
Жанг-жадалдан дostonлар сўйпаб.**

**Қайтар бу кун зап қаҳрамонлар,
Донг таратган мард паҳлавонлар.**

**Қулоқларин тўлдириб гулга,
Гулларини сочишиб йўлга.**

**Ватандошлар шод-бахтиёрдир,
Қалбларида гулгун баҳордир.**

**Тоғларини айлаб лолазор,
Боғларини эса бир гулзор.**

**Қирларида яшнатиб кўклам,
Келинчакдай ясаниб ўлкам**

**Осмонини қилиб бегубор,
Тонгдан айтиб қўшиқ ва алёр**

**Олқишлайди мардларни Ватан,
Қолган умрин қилай деб чаман.**

**Жангдан омон қайтган ботирлар,
Юртни шонга буркаган эрлар**

**Пешонамиз силаб улғайтди,
Бошимизда қўшиқлар айтди.**

**Кўзга суртиб она тупрогин,
Бўстон этди унинг қучоғин.**

**Уттиз йилким, элимнинг ҳамон
Юрагида яшар бир армон:**

**Бу — қурбонлар қутлуғ руҳидир,
Бу — оталар чеккан оқидир.**

**Бу — фарзанди доғида тутун
Онажонлар бағрин эзган ун.**

**Бу — қалбларда ўртаган баёт,
Бу — мангуға сўнмас хотирот!**

**Шунинг учун ҳар баҳор чоғи,
Гулга тўлиб Ватан қучоғи**

**Ўғлонларин гул умрин эслар,
Келажагин, нўз нурин эслар.**

Улар руҳин мангу этиб шод,
Таъзимдадир бу кун ёш авлод!

Қўйганимда саккизга қадам,
Кулиб боқди қуёшли олам.

Уша куннинг заррин жилоси,—
Шеърларимнинг олтин имлоси!

Утса ҳамки шонли ўттиз йил,
Уша кундан нурланади дил.

Ғалабамиз қутлаб қуёш ҳам
Уша тонгда боққанда хуррам.

Отажоним кўриб бахтнёр,
Шеър ёзгандим шунда тўрт қатор:

«Отам бўлиб қаҳрамон,
Урушдан қайтди омон.

Энди отам кетмайди,
Йиғламанг ҳеч, онажон!»

Қўйганимда саккизга қадам,
Кулиб боқди қуёшли олам.

Уша куннинг заррин жилоси,—
Шеърларимнинг олтин имлоси!

1974—1975

ОНАЖОНЛАР

**Мунис она иссиқ бўсаси
Фарзанд қалбига ором.
Бешик узра айтган алласи
Кашф этар янги олам.**

**Дўмбоққина гўдакка она
Меҳри чексиз, бепоён,
Қайғу унга бўлиб бегона,
Тунлар бошида посбон.**

**Қалб севинчи кўринар аён
Меҳрибон нигоҳида.
Болам дея фидо этар жон,
Ўссин дер паноҳида.**

**Икки ширин жонни кўриб шод,
Унутаман ўзимни.
Ва бир лаҳза хаёл ичра банд
Чирт юмаман кўзимни.**

**Эртак айтиб аччиқ ўтмишдан,
Жонланар кўҳна замон.
Доғлангандай қалбим кечмишдан
Азобланар бегумон.**

**Кўз ёшлар-у, нолаю афғон
Уртар менинг жонимни.
Хотиралар қайнар бегумон,
Эътиқод, имонимни.**

**Бирдан балқиб умид қуёши,
Олам бўлар мунаввар.
Кўкка етиб аёллар боши
Бахтга бўлур мўяссар.**

**Аёлларни мадҳ этган қўшиқ
Тутиб кетар оламини.
Бу қўшиққа асло сарҳад йўқ,
Лол этар ҳар одамни.**

Аёлларнинг аянч тақдир
Асрлар тарихидир.
Қулдай эзган зулм занжири
Асрлар таърифидир.

Кўз олдимда мунгли манзара
Бўлса ҳамки намоён,
Янги даврон мадҳин бир бора,
Айладим эзгу дoston.

Онажонлар, Сиздай инсонни
Солдим бугун ашъорга.
Қўшиқларим тутсин осмонни,
Роз айтсин азиз ёрга.

Нигоҳларда барча сир пинҳон,
Умри тугал афсона.
Сочларининг толасисимон
Қора кунлар — бегона.

Қуёш каби қиё боқса гар,
Тарқалар ғам бўлути.
Қадам қўйса, гуллайди баҳор,
Бўзилар чўл сунути.

Хандон урса, ғунча очар гул,
Эрийди тоғлар қори.
Тўлиб оқар дарёлар буткул,
Чертилар юрак тори.

Нега бунча шод-хандон дея
Сўрсангиз мендан агар,
Сизга жуда узун ҳикоя
Сўйлай дейман бир сафар:

... Бир замонлар филқудрат Шарқда
Ожиза эди аёл.
Умри ўтиб қафас, тузоқда
Ишларди мисли ҳаммол.

**Мақтаб юзин кўрмади аёл,
Қолиб кетди узлатда.
Пешонасин ўпмади иқбол,
Умри ўтди гурбатда.**

**Кўчаларда кезди саргардон,
Шўр экан деб пешонам.
Орзу қилди, келса-ю, даврон,
Кулгига тўлса хонам.**

**Лекин шаҳло кўзи, мужғони,
Ғунча лаби, ой юзи,
Ҳинду холи, қоши камони,
Ўймоқ сингари оғзи.**

**Хипча бели, сарви қомати,
Оппоқ нозик бармоғи,
Бодом янглиғ қобоғи.
Қўш қоядай мармар кўкраги,**

**Ҳажру васли, нозу фироғи
Ширин сўз, раънолиги,
Муҳаббати — кўнглин чироғи,
Дилбару зеболиги**

**Шоирларнинг тилидан тушмай,
Мадҳ этилди у замон.
Бу мақтовлар олдида ҳатто
Торлик қилди осмон.**

**Сочин юлиб бахтсиз аёлдай,
Йиғлаб ўтди асрлар.
Аёлларнинг дардига даво
Тополмади насллар...**

**Ўзбекистон зулму ситамдан
Бўлгач бутунлай озод,
Кулиб боқди бахтли субҳидам,
Дилларни айлаб обод.**

Янги ҳаёт ва янги даврон
Ғунча каби ёзди гул.
Ғам тоғини қилгандай талқон
Шодликларга тўлди дил,

Озодликнинг сочди нуриин
Инқилобнинг қуёши.
Бахтли кўрди порлоқ умрини
Шарқнинг кексаю ёши.

Аёллар қам топди эркини,
Адолат офтобидан.
Уқиб олди замон ҳукмини
Инқилоб китобидан.

Юзларида ўйнаб табассум,
Кўрсатди ёрқин жамол.
Паранжисин ёндириб мамнун
Эл аро топди камол...

Бугун ўзбек аёлин номи
Бахш этар дилга сурур,
Довруғи ҳам тутди жаҳонни,
Қалбида фахру ғурур.

Аёлларнинг ноёб безаги
Ҳусн эмас, бахт эрур.
Маҳрум этма уни шу бахтдан,
Шу бахт — юксак тахт эрур.

1968

НИҲОЛ ВА ЧИНОР

Саҳнамизда ниҳол ва чинор,
Чинор ғамгин, ниҳолда виқор.
Ҳамма ўйчан, ҳамма сукутда,
Термилади ҳамма паришон.
Юраклари чулғаниб ўтда,
Овланар кўзлар бегумон.
Улар ахир шу ёшга қадар,
Кечирмаган бу ҳолни бошдан.
Ҳаяжондан қалблар тўлганар,
Саҳнамизда балққан қуёшдан.
Яшин гўё чаққандай чақмоқ.
Тилга кирар ғижжаги ғамнок.
Тилга кирар жўшқин, ларзакор,
Тоғу тошлар берар акс садо.
Гўё бунда зулқон зарби бор,
Қудратидан титрар ер, само.
Тўлқинлардай сапчир қирғоққа,
Дарё мисол ёзар қулочин.
Эфир билан учар йироққа,
Чўққини забт этгандай лочин.
Сизга ўша куй баёинини
Сўзламоққа ошиқар қалбим.
Сор лочиндай куй поёинини
Сўзламоққа шошиқар қалбим.
«Уруш» десам тилим куяди,
«Уруш» сўзи тушса эсимга,
Калимата келмайди тилим.
Жанг кунлари кирса тушимга,
Япроқ каби титрайди дилим.
Уруш, сенга нафратим, қаҳрим,
Уқдек учар ғазабим, заҳрим!
Кўзларимни ўйиб олсанг ҳам
Талқон бўлмас тоғ каби сабрим.
Кўзларимни ўйиб олсанг ҳам
Куйим билан қазийман қабринг.
Кўзларимни ўйиб олсанг ҳам
Сенга отгум нафрат тошини.
Кўзларимни ўйиб олсанг ҳам
Сенга отгум офат тошини.

Сен бошларга солган асорат
Гирдобиди ўртанди олам.
Сенинг босган изинг касофат,
Вужудингда вабо мужассам.
Дунё агар бўлса тирик жон,
Сен ундаги куйдирги, чипқон.
Дунё агар бўлса тирик жон,
Сен гирдобга тортувчи ўпқон.
Тирик жондан ўша чипқонни
Йўқотмоққа қодирдир инсон.
Гирдоб сари тортган ўпқонни
Жиловлашга қодирдир замон!
Олқишлардан янграб кетди зал,
Қандиллар ҳам тебрани сокин.
Қарсак чалмиш ҳамма галма-гал,
Юракларда ҳаяжон ҳоким.
Одамларнинг юзига боқсанг,
Ғижжакчининг кўзи кўринар,
Одамларнинг сўзига боқсанг,
Ғижжакчининг сўзи кўринар.
Киприкларга қўниб олган ёш
Кўнгил бўшлиқ аломатимас.
Киприкларга қўниб олган ёш
Кўнгил хушлиқ аломатимас.
Кўйни яхши кўрган одамлар
Кўйни тинглаб йиғлашин кўрдим.
Кўй завқини сурган одамлар
Кўйдан қалбин тинглашин кўрдим.
Воқит бўлинг, Нью-Йорк, Лондон
Ҳам Парижнинг кўчаларида,
Ғала-ғовур кечаларида
Ғижжакчилар юрар сарғардон,
Расталарда хомуш ва ҳорғин,
Қуволмасдан кўзлар мудроғин,
Тун ярмидан ошиб қолса ҳам
Унда-бунда тентирар одам.
Одам бўлиб тугилган одам
Боши ўзра бир дунё алам.
Кун кўради
Кўй чалиб ёлғиз,
Кўй чалади пул олиб ёлғиз.

Саҳнамизда ниҳол ва чинор,
Чинор ғамгин, ниҳолда виқор.
Чинор кўрган қора бўроннинг
Даҳшатини кўрмаган ниҳол.
Чинор сурган қонли суроннинг
Ваҳшатини кўрмаган ниҳол.
Кўзларидан айрилиб чинор,
Қорачиғин берган ниҳолга.
Кўзларидан айрилиб чинор,
Юрак чўғин берган ниҳолга.
Саҳнамизда ниҳол ва чинор,
Коммунизм элчиси бири.
Саҳнамизда ниҳол ва чинор,
Жангу жадал йўлчиси бири.
Чинор менга яқин, қадрдон
Наққош эди, эди зўр меъмор.
Санъатидан топар эди жон.
Нақши кўчган мадраса, минор,
Куйларидан сездим мукаммал,
Кўзин юлган бомба даҳшати.
Минорларга беролмай сайқал
Ғижжагига кўчган санъати.
Нақл бергандай минорга чинор
Куй нақшини солмоқда дилга.
Бу нақш ўчмас қалбдан бир умр,
Уни элтар сўнгги наслга.
Боқинг, қандай улуғ санъаткор!
Минор эмас, қалбларга наққош
Лаънат ўқир урушга минг бор,
Унга сен ҳам қўшил, замондош!
Саҳнамизда ниҳол ва чинор,
Чинор ғамгин, ниҳолда виқор!

1966

1

Салом сизга, азиз онажон,
Чегарадан соғинчли салом!
Менга айтиб қўшиқ ва дoston
Пок қалбимда яшайсиз мудом.
Қуёшдан ҳам иссиқ меҳрингиз
Юрагимга кўчирган, она!
Кўз қорангиз, севган ўғлингиз
Гулшанларга учирган, она!
Сиз эмасми гўдаклигимда
Бешик узра қуёшни кутган!
Сиз эмасми, мурғаклигимда,
Алла айтиб кўнгилга битган!
Сиз эмасми, қўшиқ ва дoston!
Сиз эмасми, нурли саодат!
Сиз эмасми, гуллаган бўстон!
Сиз эмасми, ишонч, садоқат!
Уша сиймо сизсиз, онажон!
Уша дунё сизсиз, онажон!
Сўзларимда сўзингиз бордир.
Кўзларимда кўзингиз бордир.

2

О, онажон!
Ёдимда ҳамон
Перрон тўла эркак ва аёл.
Жўнатгани бизларни шодон,
Байрам тўнин кийганди вокзал.
Ҳарбий хизмат кутарди бизни,
Полигонлар очарди қучоқ
Маскан этиб пок қалбингизни,
Кўксингизга бош қўйдим қувноқ.
«Аианг бўлди урушда қурбон,
Омон қайтгил уйга», дедингиз.
Қалбингизни тилкалаб тугён,
Бир оз шубҳа қилган эдингиз.

Кўзингиздан икки томчи ёш,—
Томганида яширган ҳам сиз.
Юрагимга бахш этиб оташ,
Юртга меҳрим оширган ҳам сиз.

3

Тун қўйида ўхлайди ҳар ён,
Соқчи каби кезади моҳтоб
Юлдуз тўла ложувард осмон —
Ўқилмаган сирли бир китоб.
Кутмаганда менга олисдан
Эшитилди она алласи,
Тонгни бедор кутган онадан
Мен тингладим ҳаёт сасини:
«Ўхла қўзим, оппоғим алла!
Ширин сўзим, қароғим, алла!
Кўзим нури, юксак таянчим,
Тунда ёнган чароғим, алла!»
Она меҳрин қайта, онажон,
Сўйлаб берди она алласи.
Болалигим ҳақида дoston
Куйлаб берди она алласи.

4

Узун тунлар ёзган хатингиз,
Такрор-такрор ўқилди, она!
Ҳар бир сўзда муҳаббатингиз,
Булоқ каби жўш урди яна.
Бағрингизда сездим ўзимни,
Оқ сочингиз ўпдим қайтадан.
О, онажон, юрак сўзимни,
Сизга бугун қандай айтаман!!
«Чегарада соғмисан, ўғлим,
Дўстларингнинг аҳволи қалай!
Юрт не деса, эй, менинг қалбим,
Ботирларча бўлиб тургин шай»,—
Дея хатда, азиз онажон,
Юксалтдингиз мени тоғ қадар,
Ўғлингиздан қилманг ҳеч гўмон.
Юртга бўлгум содиқ бир аскар.

Чегарада тўкилган қокни
Муқаддас дёб суртаман кўзга.
Буюк халқим она-Ватанни
Ишонч билан топширган бизга.
Қалбга оташ, кўзга берар нур,
Онажоним, шу буюк ишонч
Чегарада айлайди мағрур,
Жонажоним, шу буюи ишонч.
Шу ишончни дилга этиб жо
Чегарада содиқ посбонман.
Сизга тинчлик қилиб муҳайё
Бошингизга нурли осмонман.

Б

Она!

Океандан қалбингиз кенгдир,
Иродангиз тоғдай мустаҳкам.
Ён меҳрингиз қуёшга тенгдир,
Ҳар сўзингиз — янги бир олам.
Она, олинг тинчгина ором,
Шеърим билан алла кўйлайин.
Ҳурмат билан юракдан шу дам,
Эзгу орзум сизга сўйлайин.
Тилагимда бир эзгу ният —
Гули бугун очилган чаман.
Душманларга ётдир бу ният,
Ҳатто бўлмас қалбида меҳмон.
Кунлар келар, кўҳна дунёда —
Халқлар яшар эркин, қадрдон.
«Уруш» деган сўзни луғатдан
Ахтариб ҳам тополмас Инсон!

1959

С О Н Е Т

Эй, Ургутнинг юксак тоғлари,
Сиз ҳамиша ўйларимдасиз,
Менинг қўшиқ, куйларимдасиз,
Сиз — шеъримнинг шўх булоқлари!

Болаликнинг олтин чоғлари
Юрагимда бўлиб бир армон,
Қолиб кетди сиз билан шодон,
Эй, Ургутнинг юксак тоғлари!

Ёшлигимга сирдош боғлари,
Қучоғимга қайтар, деб, бир кун,
Йўлларимга термулар маҳзун,
Яқинмикан висол чоғлари!

Сизда қолди шеър ирмоқлари,
Эй, Ургутнинг юксак тоғлари!

1977

Айтиб гўё элга эртан
Туғилибди икки гўдак.

Д о с т о н л а р

1

Шоҳимардон деган ёқда,
Турнакўзли Қизбулоқда,
Мажнундара қучоғида,
Чақмоқлисой қиргоғида,
Икки фақир хонадонда,
Наврўз сайли кулган тонгда,
Қўшнилари айлаб шодмон,
Бу дунёга бўлиб меҳмон,
Айтиб гўё элга эртан
Туғилибди икки гўдак.

2

Ҳунари мўл бу табиат,
Қилиб гўё эзгу ният,
Яшнасин деб боғда гулзор,
Боғбон бўлсин деб бахтиёр,
Ато қилмиш унга бир қиз,
Гўё кўкдан тушмиш юлдуз.
Дурадгорга эса ўғил
Эҳсон этиб, шод эмиш ул.
Чунки бир кун бўлиб тиргак
Отасига берар кўмак.
Балки элга ўйлар қураб,
Ё қўш ҳайдаб, ғалла ўраб.
Не бўлса ҳам икки гўдак
Одам бўлсин, элга керак.

3

Гулдай униб-ўссин дея
Ҳусни элни тутсин дея.
Гулларни ҳам қилсин деб ром,
Дилором деб қўйишди ном.
Бўлсин дея элга йўлдош,
Мушкул кунда бир елкадош.
Қўлласин деб дўсту ёрни,
Йўқ қилмасин дея борни,

**Тилга олсин деб иекса-ёш,
Уғил номи бўлди Қўлдош.**

4

**Йиллар ўтди суздай оқиб,
Инки жонга нурли боқиб,
Болаликлар қолди йироқ,
Успиринлик боқди муштоқ.
Битта боғда топиб камол,
Эсди ёшлик деган шамол.
Куртак отди дилларда ишқ,
Мушк таратди гулларда ишқ.
Баҳра топиб Ишқ наҳридан,
Ишқ наҳрининг зўр сеҳридан
Бир йигитки бўлди Қўлдош,
Мушт урса гар ун бўлур тош.
Бой йилқисин боқсин дея,
Эл кўнглига ёқсин дея,
Рози қилиб дурадгорни,**

Обод қилур деб рўзғорни,
Катта тўйлар қилурсиз деб,
Ва обрўли бўлурсиз деб,
Олиб кетди Қўлдошини,
Ҳар бир ишда йўлдошини.

5

Шоҳимардон деган ёқда,
Ойна кўзли Қизбулоқда,
Мажнун дара қучоғида,
Чақмоқли сой қирғоғида
Дилоромдай соҳибжамол
Ёр ишқида сурар хаёл.
У ноз билан шому саҳар,
Борлиққа бир солса назар,
Ҳуснидан ой бўлиб ҳайрон,
Яқосини этмиш вайрон.
Кўзларига боқиб юлдуз,
Этар экан тунни кундуз.
Унга мафтун кезиб қуёш,
Тоғлар сари излаб сирдош.
Қамаштириб кўзларини,
Упмоқ учун изларини
Юрагига ўт ташларкан,
Борлиғини оташларкан.
Васли бирлан яшнаб баҳор,
Чўққиларга битиб ашъор,
Қир-адирни айлаб чаман,
Булбулларни куйлатиб шан,
Сел тошириб тошлоқ сойдан,
Сармаст бўлиб гул чиройдан.
Кезар экан Водил бўйлаб,
Довруғини элга сўйлаб.
Сарвқомат соҳибжамол
Гул-гул ёниб лола мисол,
Сайр этиб тоғ домонида,
Сочи тушиб товонига,
Шалоладай тўлганаркан,
Тақимида чулғанаркан.
Анор янғлиғ ёноқлари,

Писта каби дудоқлари,
Йигитларни айлаб адо
Солар экан бошга ғавго.

6

Дукурласа от түёғи,
Унут бўлиб ишқ фироғи
Санам йўлга қарар экан,
Сочин майда ўрар экан.
Хиром айлаб чорбоғида,
Ўтдай ёниб ёр доғида,
Мўлтиратиб кўзларини,
Қўмсаб ширин сўзларини
Кеча-кундуз кузатаркан,
Кулбасини тузатаркан.

7

Кўли Қуббон томонларда,
Чордара ё Ердонларда
Тоғу тошни қилиб макон,
Ёр ҳажрида ёниб гирён,
Бой йилқисин боқиб мунгли,
Ўз умридан тўлмай кўнгли,
Саргардонлик тегиб жонга,
Тиг қадалиб устихонга,
Юрар экан жўмард йигит,
Макони йўқ, ёвқур бургут.

8

Қўлдош деса, тик қоялар
Ғурур билан садо берар.
Дарада сой вағиллайди,
Тун қўйнида шағирлайди.
Чўққиларда эрийди қор,
Сел тошириб елар баҳор.
Гулга тўлур далаю қир,
Кўк ўйнатар қўлда шамшир.
Бургутлар ҳам паст учар сап,
Ўлжасига урар чангал.

Қўлдош деса, чавандозлар
 Йўлга тўшар поёндозлар.
 Унга ҳеч тенг келар йўқдир,
 Сирларини билар йўқдир.
 Лол қолдириб ул чортоқни,
 Илиб олиб зўр улоқни
 Босгакида тақимига,
 Чавандозлар яқинига
 Келолмасдан айланарди,
 Янги жангга шайланарди.
 Шунда уриб кўксига бой,
 Кетай дейди садағанг, ҳой.
 Бошқа бойлар ҳасад билан
 Боқар унга — кўзда тикан,
 Улоқдан сўнг эса Қўлдош
 Дилором-па бўлиб сирдош,
 Тўёлмасдан висолига,
 Сирли боқиб жамолига
 Ёрдон томон қайтар эди,
 Дардин тоғга айтар эди.
 Яна бўлиб йилқига бош
 Кезар эди ул тоғу тош.

10

Мажнундара маликасин,
 Қизбўлоқнинг шўх эрнасин
 Ғўзалликда танҳолиги,
 Моҳитобон, барнолиги,
 Ойки доғда қўйганлиги,
 Отбоқарни суйганлиги
 Водилга ҳам тарқалибди,
 Бой кўнглига ўт солибди.
 Бой толеи кундай кулиб,
 Ғойибона ошиқ бўлиб,
 Қизбўлоққа қўйибди от
 Сўрағали элдан нажот.

Бой келишин кўтиб муштоқ
Отланибди бутун қишлоқ
Белларига осиб ханжар
Ҳамроҳ бўлиб уч-тўрт наакар,
Савлат тўкиб бой келибди,
Эл унга минг букилибди.
Қишлоқ экан унга қарам,
Шўнинг учун этмиш қарам.
Бири қўйин боқар экан,
Бири молга қарар экан.
Бири экса ерига дон,
Бири экан унга боғбон.
Хуллас, қаддин букиб қишлоқ
Муте экан бойга мутлоқ.
Лекин элнинг тилагида,
Армони зўр юрагида
Учқунланиб ўч шуъласи,
Порлар экан алангаси.

11

Қизбулоқнинг зебо қизи,
Тоғ гулидай барно қизи —
Дилоромнинг отасин ҳам
Кўнглида бор экан алам.
Бўлса-да, ул бойга боғбон,
Яшамаскан дориломон.
Қизи бўйга етган сари
Ортган экан ташвишлари.
Қўшнисининг ўғли Қўлдош,
Қизи билан экан сирдош.
Бой йилқисин кетидан ул
Кезар экан тоғда нуқул.
Тўй қилишга топмай чора,
Сарсон экан ул бечора.
Отаси ҳам бирор кўмак
Беролмаскан унга бешак.

12

Дилоромга кўзи тушиб
Ва бошидан қўти учиб,

Ваъда қилиб молу дунё,
Боғбон чолни алдаб гўё,
Бой бўлибди боғда меҳмон,
Ёлворибди шўрлик мезбон.
Раҳм қилинг ёшига, деб,
Зулм солманг бошига, деб
Оёғига йиқилибди,
Кўздан ёши тўкилибди.
Бой эса-чи, қилмай парво,
Қиз кўнглига солиб ғавго.
Фарёдига солмай қулоқ,
Қўлларини боғлаб шу чоқ
Бойнинг олғир навкарлари
Отланибди Водил сари.

13

Қўлдош бундан топиб хабар,
Санчилгандай дилга ханжар,
Қизбулоғу Шоҳимардон,
Кўли Қуббон, ҳам Ёрдондан
От қўйибди Водил сари,
Тоғнинг ёвқур йигитлари.
Бой уйини босиб шу тун
Ҳамда уни айлаб тутқун,
Дилоромни этиб озод,
Қилиб қизнинг кўнглини шод,
Бойни олиб Қизбулоққа
Қайтишибди шу кун тоққа.
Сой бўйига эл бўлиб жам,
Бошларини этмасдан ҳам
Бойга бўлсин дея ўлим,
Чиқарибди қатъий ҳукм.
Тошбўронга олиб бойни,
Лойқалатиб Чақмоқсойни,
Қаддин баланд тутибди эл,
Муродига етибди эл!

1977

К и р и ш

Сигулда — жаннат макон,
Хушхаво диёр экан.
Қучоғи — кўм-кўн ўрмон,
Илҳомбахш баҳор экан.
Гауя — оғушида
Дарё экан — ғазалхон.
Тўлқин ўйнаб тушида,
Асов экан азалдан.
Турайд қалъаси ичра
Бор экан бир минора.
Боқсанг минора узра
Қўл етгудек ситора.
Пойингда — қуёш хумор,
Водий боқар нозланиб.
Тонг қизига интизор
Сойлар оқар соз чалиб.
Дарахтлар даста-даста,
Мовий гумбазга ўхшар,
Жони ерга пайваста,
Чинорлар умрин кўмсар.
Анвойи ранглар мавжи
Камалак наҳри гўё.
Минг хил қушлар валфаржи
Синиқ дилга мўмиё.
Яшил борлиқ қўйнида
Сеҳрланди кўзларим.
Бўлиб кўклам тўйида,
Тўлқинланди ҳисларим.
Сигулдада сайр этиб,
Мен бир қисса эшитдим.
Райнисдан мадад кўтиб,
Сизга ишқ гулин тутдим.

ҚУЁШ ВА ЕР МУЛОҚОТИ

1

Тўрт юз йиллар муқаддам
Мусаффо бир субҳидам,

Қуёш бундай қараса,
Олов сочин тараса,
Кўзларин қамаштириб,
Ақлидан адаштириб,
Сигулда кучоғида,
Гауя қирғоғида
Ям-яшил ўрмон ичра,
Антиқа бўстон ичра
Қирмизи ранг бир қалъа,
Тош деворли зўр қалъа,
Нур мавжида товланиб,
Қасри ёқутдай ёниб,
Савлат тўкиб турганмиш,
Юлдузга қўл берганмиш.

2

Бу қалъа жамолидан,
Сехрли камолидан
Қуёш бўлиб ҳайрон, пол
Ердан сўрабди савол:
— Эй, замини мўътабар,
Менга ўзинг бер хабар,
Унгимми бу, ё тушим,
Учди-ну бошдан ҳушим.
Бу қандай ажойибот
Ва бўлди қачон бунёд!
Кунн кеча бу ерда,
Қалъа йўқ эди қирда!
Бу гаройиб иморат
Ўзи недан ишорат!
Афсунгар табиат ё
Этдими сенга ато!
Ё тушдими осмондан,
Огоҳ эт бу эҳсондан!

3

Гул-гул ёниб жамоли,
Қирдан эсиб шамоли
Гауяси шарқираб

Лаъл қалъаси ярқираб,
Шовуллаб ўрмонлари,
Тер тўкиб инсонлари,
Жилмайиб қатъий, вазмин,
Сўзга киришди Замин:
— Олампаноҳ, эй, қуёш,
Менга азалий сирдош,
Очлигим, тўқлигим ҳам,
Борлигим, йўқлигим ҳам
Рўшною сиёлигим,
Ва меҳри гиёлигим
Қишим билан ёзим ҳам,
Баҳор билан кузим ҳам,
Сенинг шарофатингдан,
Сеҳру кароматингдан,
Сен бўлмасанг бу жаҳон
Менинг учун зимистон.
Бу — Тўрайда қалъаси,
Қалъаларнинг аълоси
Табиат сеҳри эмас
Ва унинг муҳри эмас.
Тўшмагандир осмондан,
Бу — тўҳфадир инсондан!
Биласан-ку, инсонлар
Кўзига тўлса қонлар,
Заминда ҳам турмас тинч,
Ва қўлга олар қилич.
Бир-бирига бўлар ёв,
Уйига қўяр олов.
Бино бўлгандан дунё,
Бошдан нечди кўп савдо,
Бечора латишлар ҳам,
Дунёда кўп чекди гам.
Қўлдан-қўлга бу диёр
Утиб турди неча бор.
Эл жочига соябон
Бўлсин дея бегумон
Бир бўлиб ёшу қари,
Ишга бел боғлаб бари,
Тинч кечсин дея ҳаёт,
Қалъани қилди бунёд.

ГУДАК

1

Турайд қасрин доврўғи,
Элни чорлаган туғи,
Оламни тутиб кетди,
Фарангу Румга етди.
Мисру Балқон боқди лол,
Бошидан учиб хаёл.
Немис баронлари ҳеч,
Ёта олмай қолди тинч.
Швед билан Фян эса
Денгиздан шамол эсса,
Снгулдага тикилди,
Ҳасад ўти кул бўлди.
Кўпдан поляку швед
Уту сув эди ёхуд
Шведларга тиз чўкмоқ —
Полякларга тик ўлмоқ —
Билан баробар эди,
Дўсти ҳам ағёр эди.
Бу қолдан огоҳ ганим,
Қиличин олиб тағин
Польша томон сурди от,
Яна бўлди қиёмат.
Дарё-дарё қон оқди,
Қон деб ганим тутақди,
Тандан бошлар кесилди,
Кўплар дсрга осилди.
Пайҳон бўлди боғ-роғлар,
Сўнди қандил-чироғлар.
Урушнинг олов тили
Сигулдага чўзилди.
Тош отишди қалъага,
Турайд қолди балога.
Деворлари бузилди,
Жон риштаси узилди.
Гауя ҳам тўлғонди,

Ғазаб ўтида ёнди.
Халойиқ олиб қурол.
Оёққа турди дарҳол.
Унга Ғорис бош бўлди,
Жангда кўзу қош бўлди,
Поляклар-ла ёнма-ён,
Ғанимга солди қирон.

2

ТУРАЙД ҚАЛЪА МИРЗОСИ,

Тинганда жанг ғағғоси,
Улиқлар орасидан
Битта норасида
Ғўдакни топиб олди,
Ерга тиз чўкиб қолди;
Онаизор бечора
Ётарди пора-пора,
Ғўдак чинқирав эди,
Замин зирқирав эди.
Сут деб у қон эмарди,
Она-чи, жон берарди.
Бу — ғаним касофати,
Элга солган офати,
Мирзо кўксин тиглади,
У ичида йиғлади
Ва ғўдакни авайлаб,
Жажжи кўлларин боғлаб,
Кўксига босиб олди.
Жанг бағридан йўқолди.

3

Мирзо бу қизалоққа,
Ғунчадек қизғалдоққа
Майя дея қўйди ном.
Гуллар тутди унга жом.
Кунлар ўтиб ой келди,
ЎХилғалардан сой кўлди.

Майя гулдай очипди,
Толеи кундай кулди.
Сочлари бўлиб толним
Олди барча хаёлин.
Писгадай дудоқлари,
Анордай ёноқлари
Қизил гулга ўхшарди,
Гуллар уни қўмсарди.
Ҳуснин кўрган одамлар,
Сўхбат қурган одамлар
Майямас, Роза дерди,
Гулдан ҳам тоза дерди.

БОЛАЛИКДАН БОШЛАНУР

БАҲОР

1

Энг қувноқ болаликдан,
Тошқин шалолаликдан,
Ташвишлардан бегона,
Капалакка парвона,
Уйқусиз болаликдан
Қайғусиз болаликдан
Бошланур умри баҳор,
Чақмоқ чақиб бахтиёр.
Чақмоқнинг овозидан,
Яшиннинг парвозидан
Қалдираб кетар осмон,
Сигмагандек танга жон.
Кўк пўстагин қоқади:
Ёмғир сим-сим ёғади.
Сел аралаш жала, қор,
Ёғиб қолади бисёр.
Сўнг эса балқир офтоб,
Нур оқур ерга шитоб.
Олам бўлур чароғон,
Одам бўлур чароғбон.

2

Худди шунда Роза ҳам
Баҳорга қўйди қадам.
Болаликнинг боғида,
Шўх дарё кучоғида.
Тўлқинларга тўш уриб,
Тунлар ойдин туш кўриб,
Ниҳолдек топди камол,
Кулиб боқди истиқбол.

3

Ота-онасин Роза
Билмаса ҳамки тоза,
Етимлиги гурбатидан,
Дайдилиги кулфатидан
Ўсиб-ўлғайди озод.
Дил боғи бўлиб обод.
Мирзони ул ота деб,
Рафиқасин она деб,
Сўяниб бахт тоғига,
Отилди кучоғига.
Улар ҳам ўз қизим деб,
Кўрар қаро кўзим деб.
Оқ ювиб, оқ тарашди
Ва кўнига ярашди.

4

Роза ҳам ота-она
Дунёда деб ягона.
Оғирин енгил қилди,
Тоза кўли гул келди.
Хусну ақлу одобда,
Сигулдада одатда
Унинг тенги йўқ эди,
Қалби оташ-чўғ эди.
Ой деса, ой дегудай,
Иигитлар «вой» дегудай,
Бир қиз бўлдики Роза,
Эл оғзида овоза.

1

Аргуvon гуллаганда, .
Болари гувлаганда,
Булутлар пода-лода
Чопишганда самода,
Гауя лишқирганда,
Боғларга ўшқирганда,
Валфаржи қалдирғочлар
Уйдан излаб оғочлар,
Чўп, хас, лой ташиганда,
От сагрин қашиганда,
Оқ лайлаклар ботқоқдан,
Қирғоқ ё кўл, чараоқдан,
Чувалчанг излаганда,
Уясин кўзлаганда,
Уйғонганда капалак,
Тол хивичдан жамалак
Боғлаб олганда қизлар,
Жўшганда қалба ҳислар,
Роза ёзиб қулочин,
Уйнаб қаҳрабо сочин
Боғларда чарх урганда,
Гул кўлгисин кўрганда,
Боғбон йигит Викторга,
Кўпдан таниш шунқорга,
Нигоҳи тушиб қолди,
Кўнгли бирдан ўт олди.
Ҳарорат чиқди танга,
Қалба ёнди аланга,
Кўзлари чақнаб кетди,
Борлиғи чанқаб кетди.
Жисмидан қочиб дармон,
Қотиб қолди шу замон.

2

Розанинг кўзларига,
Лолагул юзларига
Виктор шундай боқдики,

Ишқ ўтини ёқдини,
Қарашига бермай тоб,
Изига қайтди шитоб.
— Ҳой, Роза! Тўхта,— дея,
Изидан шу сония
Югуриб борди Виктор
Ва кўнглин ёрди Виктор:
— Боғимдан гул термасдан,
Сайр этиб юрмасдан,
Мендан аразлаб нечун,
Отланиб қолдинг бу кун!
Роза аста ер чизиб,
Ташлади сўзни тизиб:
— Сенми, бугун бошқасан,
Таниб бўлмас ошнасан.
Менга ёмон қарадинг,
Кўнглимга ўқ қададинг.
Кўзларинг ҳам бошқача,
Сўзларинг ҳам бошқача.
Вужудим титрар зир-зир,
Бу нимаси, тушунтир!

3

Виктор ҳам лов-лов ёниб,
Роза сўзига қониб.
Қалби гуп-гуп урарди,
Ўзи зўрға турарди.
Вужудидан тер чиқиб,
Борки кучини йиғиб,
Дардин айтмоқчи бўлди,
Унга яқинроқ келди.
Оппоқ билагин ушлаб,
[Баҳор кўнглини хушлаб]
Кўзларига боқди тик,
Роза мисоли кийик,
Қучоғида талпинар,
Лаблари оловланар,
Бир зарб билан ва лекин
Виктор бағридан тутқун —
Отилиб чиқди Роза,

Лоларанг бўлиб тоза.
— Бу нимаси, уятсиз,
Борми ўзи сенда юз!
Виктор хижолат бўлди,
Боши ерга эгилди.
Сўнг илтижо қилгандай,
Қиз кўнглини билгандай,
Розага бериб юпанч,
Бағрини қоплаб қувонч,
Гул узатди боғидан,
Кўзининг қароғидан.

СЕВМОҚ УЧУН ТУҒИЛАР

ИНСОН

1

Ишқ бўлиб жонга пайваст
Роза қайтди, боғдан маст.
Кўзига тонгга қадар
Уйқу бўлди дарбадар.
Хаёли боғлар ошди,
Уфқларга туташди.
Орзуси — оқ кабутар,
Чарх ўриб ойга қўнар.
Юлдузлардан юлдузларга
Сайр этади бир зумда.
Борлиғин зўр ҳаяжон
Забт этгани бегумон.
Қалби билан сўйлашар,
Булбул бўлиб куйлашар:
— Наҳотки мен Викторим,
Сигулда ичра норни
Севиб қолган бўлсам-а,
Ойдай тўлиб, кўлсам-а!
Ишқ дегани — ўтмикан,
Кўзлари бургутмикан!
Нега боқиб кўзига,
Қулоқ солиб сўзига
Оромимни йўқотдим,

Ўзимни ўтга отдим!
Неча йилдир, не учун
Кўзида сирли учқун
Заррасин сезмагандим,
Тинчлигим бузмагандим!
Не бўлди менга бугун,
Қалбимда ғавго нечун!
Кўзига қаролмайман,
Йўқлаб ҳам боролмайман!
Сўйла, юрак, не учун
Бағрингда мунча тўлқин!

2

Виктор учун бу оқшом
Ой ҳам тутар унга жом.
Ёр кўзидай юлдузлар
Унга нимадир сўзлар.
Хаёлни олган осмон
Мисли поёнсиз уммон.
Қалби эса кенг дунё,
Унда оқар минг дарё,
Ишқин айлаб тараннум
Ором бермайди бир зум.
Виктордай бахтли инсон
Дунёда йўқ бу оқшом.
Шунинг учун беуйқу,
Қалбида ширин тўйгу,
Қўлида қалам ўйнар,
Дил розин ёрга сўйлар:
— Эй, кўнглим маликаси,
Ишқ боғининг эркаси,
Сен бўлмасанг; бу жаҳон
Менга эди зимистон.
Сен менга нур, навосан,
Оби ҳаёт, ҳавосан.
Орзу — армоним ўзинг,
Танда дармоним ўзинг.
Сен бир гулсан боғимда,
Адо бўлмай доғингда.
Сенга бир боқиб қиё,

Бўлмасин умрим сиё.
Боғимга кел ҳар оқшом,
Кўнглим сенга бўлди ром.
Эй, менинг бахтиёрим,
Сенга бўлсин гулзорим.
Мактубим оқ кабутар
Тонг билан сенга элтар.
Жавобига интизор
Ишқингга содиқ Виктор!

МАРД БИР ЎЛАР, НОМАРД ЮЗ...

1

Сигулдада манман деган,
Нонини ёғ билан еган,
Зап йигитлар бор эди,
Лек Розага зор эди.
Роза истаса агар
Сочишарди сийму зар.
Барин кўнглини ҳасад
Ўти қиларди барбод.
Розани бир амаллаб,
Олтину дур-ла алдаб,
Қўлга олмоқ бўларди,
Чангал солмоқ бўларди.

2

Ва лекин икки ошиқ
Севгиси бўлиб қўшиқ
Тилдан-тилга кўчарди,
Минг-минг дилни қўчарди.
Розахон билан Виктор
Бир кун кўришмаса гар
Ичишган янглиғ оғу
Олам эди қоронғу.
Тўхтаб қоларди дарё,
Борлиқ қиларди гиря.
Шўнинг учун икки ёш,
Икки навқирон сирдош

Бир-бирига йўллаб хат,
Этмасдан тарки одат,
Турайда чорбоғида,
Шўх дарё қирғоғида,
Гутман горида ёким
Учрашиб турди ҳар кун.

3

Поляк — швед уруши,
Икки қўшин юриши
Ун саккиз йилдан бўён,
Соларди элга қирон.
У гоҳ тиниб қоларди,
Гоҳ эса авж оларди.
Баъзида жанг бўлути,
Кўкка ўрлаган ўти
Сигулда бошига ҳам
Соя солиб, қилар ҳам.
Жангдан қочган бир аскар,
Якубовский деган хар
Дайдиб қолди бу элда,
Ғаламис ният дилда.
Розага кўзи тушиб,
Бошидан ҳуши учиб,
Кўнгил наҳрига шу чоқ
Ташлади сирли қармоқ:
— Сени эшитиб, жангдан,
Қочиб келдим Познандан.
Бир қара, погонимга,
Оро кирар жонимга.
Офицерман — келишган,
Қаддим расо, тўлишган.
Офицерни — қиз зоти
Севмоқ асли одати.
Рози бўлсанг, жон-жон деб,
Йиғар эдим сенга сеп.
Бизни агар кўрса эл,
Ҳавас қиларди нуқул.
Нима дейсан, Роза, айт,

Тўй қилишга айни пайт!
Розаннинг чиқиб жони,
Ут олиб хонумони.
Офицерни тинглади,
Уни ерга тенглади:
— Қолма, келган йўлингдан,
Бир қиз танла элингдан.
Мен муносиб эмасман,
Офицерни демасман!
Менга керакмас номард,
Топилиб қолар бир мард.
— Мен номардми, Роза, айт,
Бу сўзингдан тезроқ қайт,
Не десанг ҳам бари бир
Хотин бўласан, ахир.
Сенга кимки қилса қасд,
Кўкрагига ургим даст,
Жудо бўлгай жонидан,
Гуллар унар қонидан.
— Заҳар томар тилингдан,
Ҳеч иш келмас қўлингдан.
Мард бўлсанг гар қочмасдинг,
Оғзинг катта очмасдинг.
Сен лапашанг, қўрқоқсан,
Эл қарғаган олчоқсан.
Менинг ўз суйганим бор,
Ишқида куйганим бор.
У — Виктор, боғбон йигит,
Сигулдалик зўр бургут.
Чангалига тушган он
Қолмагайсан ҳеч омон.

4

Виктор номин офицер
Эшитганда чиқди тер.
Кўнглини босди ваҳм,
Жонига қилди раҳм.
Не деярин билмасдан,
Ўз жойидан жилмасдан
У ўнсит қотиб қолди,

Даҳшатга ботиб қолди.
Миясидан ялт этиб,
Бир ҳийла кетди ўтиб:
— Мен Виктории биламан,
Нима десанг, қиламан.
Кеча сой қирғоғида,
У битта ўртоғига,
Сени севмаслигини,
Сени демаслигини
Ўз оғзидан эшитдим,
Сўзига қулоқ тутдим.
Роза хаёлга толди,
Гур этиб олов олди:
— У севади, бу — бўҳтон,
Мана мактуби, инон!
Офицер хатни олиб,
Мағзига разм солиб:
— Бу қалбаки хат,— деди,—
Сийқа муҳаббат,— деди.
Роза даҳшатга ботди
Ва ўзини йўқотди
Иккиланиб у бир оз
Қилмоқ бўлди эътироз:
— Рост бўлса гапинг агар,
Кўксимга ургим ханжар,
Айт, қалбингда, муҳаббат,
Бормиди шунча гурбат!
Йўқ мени алдаяпсан,
Ишқимни булғаяпсан.
Мени тинч қўй, кета қол,
Бахтимга бўлма завол.

5

Офицер кўнгли юмшаб,
Висол бўсасин қўмсаб,
Қиличин олиб қиндан,
Хафа бўлма деб мендан,
Розага бўб парвона,
Сўз бошлади мардона:

— Мени писанд қилмаса,
Кимлигимни билмаса,
Мана шу қилич уни,
Жонин олар шу куни.

ҲОРДАГИ УЧРАШУВ

1

Қалъага қайтиб Роза,
Узига келмай тоза,
Игна-ла қудуқ қазиб,
Икки энлик хат ёзиб,
Узатди хизматкорга,
Элтгин дея Викторга:
«Арғувон майдонида
Ажинагор ёнида,
Учрашайлик намозшом,
Қийнар мени бир одам...»

2

Турайда чорбоғида,
Айни пешин чоғида
Мактубни олиб Виктор,
Уқиди такрор-такрор,
Кўзига ишонмади,
Мазмунига қонмади.
Уйланиб қолди узоқ,
Кўнглини эзди қийноқ:
— Ким экан унга хуштор
Ва менга бўлган ағёр!
Унга қўлин чўзди ним,
Жондан умид ўзди ким!
Ким бўлса ҳам қасдимдан,
Омон қолмас дастимдан.
Виктор лов-лов ёнарди,
Йўлбарсдек тўлғанарди.

Тушганида намозшом
 Учрашишди икки жон.
 Ажинағор ёт кўздан —
 Бекитди ой, юлдуздан.
 Розани қучиб Виктор
 Дардини этар ошкор:
 — Сенга хуштор ўзи ким,
 Қани айтгин, севгилим!
 — Битта қочоқ офицер
 Бўлмоқчиймиш менга зр.
 — Ким айтди буни сенга,
 Тезроқ тушунтир менга!
 — Миноранинг олдида,
 Мени кўриб қолди-да,
 Ишқингда ўлай, деди.
 Қурбонинг бўлай, деди.
 — Қандай жавоб қилдинг сен!
 Тиғсиз бағрим тилдинг сен.
 — Севаман десам сени,
 Утга ташлади мени:
 Хатларинг бўхтон эмиш,
 Ишқинг ҳам ёлғон эмиш.
 Мендан бошқа — суйганинг,
 Бор эмиш-ку куйганинг.
 — Ё алҳазар, бу тўхмат,
 Бундай гаплар менга ёт.
 Мен бир сени деганман,
 Сен деб йиглаб-куйганман.
 Сен — шодлигим, ҳаётим,
 Сен — қайрилмас қанотим.
 Топиб ўша қочоқни,
 Ёсуману олчоқни
 Бурда-бурда қилмасам,
 Терисини шилмасам,
 Онам берган сут харом,
 Ҳаром йигит деган ном.

ҚОЧОҚ ОФИЦЕР ҲИЯЛАСИ

1

Ишқ ўтида ўртаниб,
Роза васлида ёниб,
Неча тундир, офицер
Бирор ҳийла топсам дер.
Виктор номидан охир
Хат ёзади муғамбир:
— «Розахон! Севгим гули,
Ғариб кўнглим булбули,
Эшитмасам овозинг,
Кўрмасам ишва, нозинг,
Туrolмайман бир нафас,
Дунё бўлур тор қафас.
Шунинг учун азизим,
Эй, менинг ширин сўзим,
Кун пешиндан оққанда
Ғарб томонга боққанда,
Гутман ғорида бугун,
Сени кутаман дилхун».

2

Роза очиб мактубни,
Соғингандай маҳбубни
Тикилиб сўзларига
Сўртади кўзларига.
Кўзлаб висол чоғини,
Дилдан ювиб доғини,
Оқ шоҳи кўйлак кияр,
Бошга рўмолин ўрар.
Товусдай минг товланиб
Юраги оловланиб,
Гутман ғорига томон
Отланади бегумон.

3

Ғорда унга сўйлаб роз
Офицер чиқар пешвоз:
— Кел, азизим, кела қол,

Бир түн меҳмон бўла қол,
Меҳрим этай поёндоз,
Жонимдай қилай эъзоз.
Сўнгра эса бир умр
Менга дейсан ташанкур...
Сўзига қилмай парво,
Қарғишни айлаб раво,
Роза отилди гордан,
Қочмоқ бўлиб ағёрдан.
Ағёр кўнгли ғашланди,
Оч бўридай ташланди.
Роза эса шу асно
Ялинар телбанамо:
— Не десанг ҳам розиман,
Бир оз қолдан оздим ман.
Қўйиб юбор, олай дам,
Севсанг, қилгин-да карам.
Офицер оғушидан,
Ором топган тўшидан
Розани этди халос,
Жўмард йигитларга хос.

«СИРЛИ» ҚИЗИЛ РҶМОЛ

1

Роза ўйлаб қараса,
Қочиб кетолмас асло.
Сўнг бир ҳийла ишлатди,
Қочоқ кўнглин ҳушлатди.
Ечиб қизил рўмолин,
Деди:— Менинг иқболим.
Бу — Викторнинг ҳадяси,
Қатида ишқ дунёси.
Бу рўмолнинг сири бор,
Ҳеч кимса билмас зинҳор.
Уни боғлаб олса ким,
Чангал сололмас ўлим.
Сенга этсам армуғон,
Мушуқулинг бўлур осон:

Уни қилич ҳам кесмас,
Йўлингни ҳеч ким тўсмас.
Рўмол сени зтур шод,
Мени айлагил озод.
Ма, ола қол, жонгинам,
Сендан йўқдир ҳеч гинам.
Олиб «сирли» рўмолни,
Қучиб соҳиб жамолни,
Офицер боққач узоқ,
Қайтиб берди ўша чоқ:
— Менга рўмол керакмас,
Сенинг ўзинг бўлсанг, бас.
Сен билан рўйи жаҳон
Менинг учун чароғон.
Сендай моҳи руҳсорни,
Сарвқомат дилбарни
Бу дунёда кўрмадим,
Ҳатто суҳбат қурмадим.
Кирсанг агар сўзимга,
Олтин сочгум изингга.
Сигулдадан кетайлик,
Гауядан ўтайлик.
Нуқул тошдан иборат
Қурай сенга иморат.
Роҳат қилиб Познанда,
Яшайлик бу жаҳонда.

2

Роза қилиб табассум,
Офицерга боқиб жим,
Пуч ёнғоқ соб қўйнига,
Рўмолин ўз бўйнига,
Маҳкам олди-да боғлаб,
Узин ўлимга чоғлаб,
Майли, синаб кўр, деди,
Қилич билан ўр, деди.
Қани кесарми қилич,
Бунга қилич ўтмас ҳеч.

Розанинг сўзларига,
 Нажоткор кўзларига
 Офицер лек ишонди,
 Гўё васлига қонди,
 Яланғочлаб қиличин,
 Мушуклар тирнаб ичин,
 Ишқига тилаб ривеж
 Қилич солди ноилож.
 Розанинг мағрур боши,
 Мисли палақмон тоши,
 Ҳандалакдай узилди,
 Умр қасри бузилди.
 Танаси мисли чинор
 Қон тирқираб шашқатор,
 Гурс этиб қулаб кетди,
 Ерга жон улаб кетди.
 Яқосин ушлаб қочоқ,
 Жаллоддай боқди бироқ.

АРҒУВОНГА ОСИЛГАН ОЛЧОҚ

Содик қолиб Викторга,
 Жонидан севган ёрга,
 Ҳатто ўлимни Роза
 Ўзига кўриб раво
 Кўзёш тўкмаганини,
 Бўйин эгмаганини
 Ишқ-муҳаббат ёт қочоқ
 Тушуниб етди кечроқ.
 Кўзлари тўлиб қонга,
 У боқиб тўрт томонга,
 Ҳуши учиб бошидан,
 Муздай жасад қошидан
 Қиличин солиб қинга,
 Шўнғиди қаро тунга.
 Қочоқ изидан қувлаб,
 Гўё бўрондек увлаб,
 Кийиб олиб оқ кафан
 Рух чопарди дафъатан.

Оқиздинг деб қонимни,
Топиб бар деб жонимни,
Копток каби юмалаб,
Урмон ичра қувалаб,
Чопар эди жонсиз бош,
Мисли қонтапаш қуёш.
Гоҳ хандақда эмаклаб,
Гоҳ дарёга қўйиб лаб,
Бошин уриб дарахтга,
Ухшаб қонхўр капхатга;
Эсидан оғиб тамом
Ва боши оғган томон
Қочиб борарди Қочоқ,
Қазилгандай ўзга чоқ.
Қолмагач бирор чора,
Қисмати бўлиб қора,
Камарин ечиб белдан,
Япроқдек титраб елдан,
Бўйнига қилиб сиртмоқ,
Узини осди олчоқ.
Сиртмоқ қисиб бўғзидан,
Кўпик оқди оғзидан.
Қилмишига яраша,
Бўлиб қолди тараша.
Бир силкиниб аргувон,
Урмонга солди сурон;
Қочоқдан у ор қилди,
Лекин шохин дор қилди.

ҲАЗОН БЎЛГАН ГУЛ

1

Тонг билан топиб хабар,
Қўлига олиб ханжар
Қайраб қасос қиличини,
Олмоқчи бўлиб ўчин,
Тўрт томон чопди Виктор,
Қочоқни топди Виктор,
Вале бўлган эди неч,
Бағрини эзди ўкинч.

Сўнг йўлбарсдай югурди,
Узини горда кўрди.
Телбадай қилиб фарёд.
Ўқирганча солди дод!
Ғорни кўтарди бошга,
Бошини урди тошга.
Роза жасадин кучди,
Бошидан ҳуши учди,
Лаънат ўқиб ўзига,
Боқолмай ёр кўзига,
Чекиб афсус, надомат,
Қилиб элга қиёмат,
Кўксига урди ханжар,
Ўалбидан қон тирқирав,
Отилкб тўрт томонга,
Алвидо, дея жонга.

2

Роза билан Викторни,
Икки ошиқ-дилдорни,
Сигулдада борни жон,
Кўз ёшини қилиб уммон
Топширди қаро ерга,
Урмонзор инки қирга,

3

Роза, вхир, гул эди,
Виктор — бир булбул эди.
Гулу булбул бўлмаса,
Ошиқ нўнгил бўлмаса,
Ҳар қандай боғ боғ эмас,
Унда қўшиқ янграмас.
Сигулданинг боғлари,
Диловар қучоқлари,
Айрилиб ўз гулидан,
Қўшиқчи булбулидан
Ҳазонга ўхшаб қолди;
Бир умр қўмсаб қолди.

Х О Т И М А

Тўрт юз йилким, Сигулда
Роза руҳин этар шод.
Ҳуснин кўриб ҳар гулда,
Қабрини этар обод.
Бошида чўнг арғувон,
Посбон унга бир умр.
Гулин айлаб армугон,
Ҳар баҳор қилур ҳузур.
Сигулдага келса ким
Қабри узра қўяр гул.
Бир лаҳза қилиб таъзим,
Уз бурчини оқлар ул.
Шоир Янис Порукнинг
Рафиқаси бир замон,
Қўйган мармар лавҳани
Уқир бунда ҳар инсон.
Севги — енгиб ўлимни,
Яшар бунда барҳаёт.
Мен ҳам қўйиб гулимни,
Ишқ бекасин қилдим ёд.
Ўғлим билан рафиқам,
Қабри узра эгди бош.
Роза қошида шу дам
Саргашта эди қуёш,
Роза мардлиги маним
Қалбимга солди туғён.
Оташда қолиб жоним,
Сизга айладим достон.
Эй, ўқувчим!
Бу қисса,
Дерсиз балки афсона.
Ҳақиқат учун Сизга
Сўзлаб бердим мен яна.

Рига — Тошкент

1975

МУНДАРИЖА

Ш е ъ р л а р

- 4 МЕНИНГ ШЕЪРИЯТИМ**
- 5 СЕН ТУФИЛГАН КУН**
- 8 КУЕШЛИ ҚАРВОНЛАР**
УРГУТ МАНЗАРАЛАРИ
- 11 БУЛОҚ ҚУШИҒИ**
- 12 МИНГБУЛОҚ**
- 13 ТОҒЛАР НИДОСИ**
- 14 ГУЛБОҒ**
- 15 ТОҲИР ЧИНОРИ**
- 17 УРГУТСОЙ ЕҚАСИДА**
- 18 МИРЗАЧУЛ ҚАҲРАМОНЛАРИГА**
МАЙ ҚАСИДАСИ
- 21 ПАХТАЗОРГА КЕЛ**
- 23 БАХТИЁРЛАР ҚУШИҒИ**
- 24 СУРАТ ҲАҚИДА БАЛЛАДА (Г. Зинченко-**
да н)
- 26 МУБОРАКБОД**
- 28 ЯНА КЕЛДИМ СЕНГА РИМ**
- 30 ЭГИЗАКЛАР**
- 32 ПАХТАКОР ФАРЗАНДИ**
- 34 ИККИ ШЕЪР (Н. Бараташвилидан)**
- 36 ОНА (Сонет)**

Б а л л а д а л а р

- 38 НУМУШ ҚУШ**
- 44 ҒАЛАБА ҚУШИҒИ**
- 50 ОНАЖОНЛАР**
- 54 НИҲОЛ ВА ЧИНОР**
- 57 ЧЕГАРАДАН ХАТ**
- 60 СОНЕТ**

Д о с т о н л а р

- 62 МАЖНУНДАРА МАЛИКАСИ**
- 69 ГУЛ ВА ШАМШИР**

Бойқобиллов Барот.

Сен туғилган кун. Шеърлар, балладалар, достонлар.— Т., Ёш гвардия, 1979.—96 б.

Байкабулов Б. День твоего рождения. Стихи, баллады, поэма.

ББК 849з7

Уз2

**Для детей среднего и старшего
школьного возраста**

На узбекском языке

Барот Байкабулов

ДЕНЬ ТВОЕГО РОЖДЕНИЯ

СТИХИ, БАЛЛАДЫ, ПОЭМА

**Издательство «Еш гвардия» —
Ташкент — 1979**

**Редактор С. Барноев
Рассом А. Фуломов
Расмлар редактори Қ. Алиев
Техн. редактор Л. Бурнина
Корректор С. Сайдалимов**

Босмахонага берилди 24-IV-1979 й.
Босишга рухсат этилди 16/VIII-1979 й.
Формати $84 \times 100^{1/8}_{32}$. № 1 босма қо-
ғозга «Журнальная рубленая гарни-
тура»да юқори босма усулида босил-
ди. Босма листи 3,0. Шартли босма
листи 4,68. Нашр листи 4,134. Тира-
жи 45.000. Р-13646. Заказ № 829.

Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети
«Ёш гвардия» нашриёти, Тошкент,
Навоий кўчаси, 30. Шартнома

№ 23—79. Баҳоси 25 т.

Ўзбекистон КП Марказий Комитети
нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ
орденли босмахонаси, Тошкент,
«Правда Востока» кўчаси, 26.

70803 — 110

Б $\frac{356 (04) - 79}{125 - 79}$ 3703040200
